

קמב: שאובל

עין משפט וטעם... וכן היה שאלו המעלות... וכן היה שאלו המעלות...

נטול פרק אחד ועשרים שבת

ספרות השנים

הוא מופלג פלוג עוליהו דהנא... וזאת מן דלפסר ליה למיעוד עוג כנת...

הוא מופלג פלוג עוליהו דהנא... וזאת מן דלפסר ליה למיעוד עוג כנת...

R. Simon

1

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

ההם כיון דמסרו... ודמיה עוליהו... ודמיה עוליהו...

רבעו תנאל

רבעו תנאל... וכן היה שאלו המעלות... וכן היה שאלו המעלות...

רבעו תנאל

רבעו תנאל... וכן היה שאלו המעלות... וכן היה שאלו המעלות...

רבעו תנאל

רבעו תנאל... וכן היה שאלו המעלות... וכן היה שאלו המעלות...

זמן ה'י' חוקרה - (א) זמן ה'י' חוקרה - (א) זמן ה'י' חוקרה - (א)

ספר התרומה

אשר הורם ואשר הונף תרומת ה' מחד מגאוני קמאי מרנא ורבנא
רבינו ברוך מגרמיוזא בעל התוס'
אשר הי' בזמן תתק"צ לאלף החמישי,
תלמידו של הר"י הזקן בעל התוס' זצל"ה,
והפליא עצה והגדיל תושיה לברר שמעחתא אליבא דהלכתא
בדיני או"ה וכמה הלכתא גברוותא במצות
וחוקי חיים ובהלכות אישות,
והנה כל הראשונים שתו בצמא דבריו, הלא המה
הרא"ש והרשב"א והטור

ועתה נדפס מחדש באותיות מאירות עיניים
ובהגהה מחודשת, כמו כן תוקנו מאות טעויות
ונוספו קטעים חדשים ע"פ דפוס ויניציאה

ואפי' לר"ש אסור מחמה לצל כאן שמלאכתו לאיסור. דהא רב במוקצה לטלטל סבר כר"ש כדאיתא פרק מפנין (קכ"ח) וכרבי דזווי דאסור רב פ"ק (י"ט ע"ב) ופ' בתרא (קנ"ז ע"ב) מוקצה מחמת מיאוס. וכן ר"א דאמר מכבדות של תמרי מותר ופריך אי מחמה לצל אמאי מותר. ואי ר"ש שרי כלי שמלאכתו לאיסור מחמה לצל. מאי קשיא ליה. אי ר"א סבר כוותיה לכ"ע אסור. ומחט נקובה מותרת לצורך גופא. כדתנן (קכ"ב ע"ב) מחט של יד מותר ליטול בה הקוץ. וה"ה לצורך מקומה. והא דנקט ליטול בה את הקוץ חדושה הוא דאע"ג דחביל ומוציא דם שרי. כדאיתא פרק הנחנקין (פ"ד ע"א) משום דהוי מלאכה שאינה צריכה לר"ש. ואע"ג דאיכא איסורא דרבנן בעלמא הכא שרי משום צערא ופטור כדאיתא שלהי (ק"ז ע"א) האורג. מיהו אסור לצאת ברה"ד כשסגר מפתחי חלוקו של צוארו דאיני' תכשיט. ולא האשה צעיפ'. אבל במחט שיש לה ראש מצד אחד כמו אישפילגייא בלעז היא נקראת תכשיט ושריא. ומחט שתופרין בה דשריא ליטול

את הקוץ ולצורך גופ' ולצורך מקומ' אם נטלה חררי' חור שלה או עוקצה הרי היא כאבן ואסור לטלטלה דאדם זורקה לבין הגרוטאות. והא דתניא מחט בין היא נקובה בין אינה נקובה מותר לטלטלה לא אמרו נקובה אלא לענין טומאה. מפרש לה התם פ' כל הכלים בגולמי. דזימנין ממליך ומשוי ליה מגא. פרק בתרא (קנ"ז) פליגי רב אחא ורבינא. חד אמר הלכה ברי' בכלי שבת גבי עניין מוקצה דשרי חוץ מן המוקצה מחמת מיאוס כגון נר של חרס ישן אפילו לא הדליקו בו באותו שבת. וחד אמר אפי' במוקצה מחמת מיאור' הלכה כמותו דשרי. וכ"ש מחמת איסור בר מנר שהדליקו בו באותו שבת משום דדחייה בידו'. וקשיא לן דבכולי תלמודא הלכה כמאן דמיקל כדאיתא פ' כיצד צולין ופ' כל הבשר בר מתלתא דחשיב התם. אבל מוקצה מחמת חסרון כיס מודה ר"ש דאסיר. דתנן כל הכלים נטלין בשבת חוץ ממיסר הגדול ויתד של מחריש'. וכמו כן סכינא דאשכבתא סכין המיוחד לשחוט בו. וכן חרבא דאושכפי דאיתא פ' כל הכלים:

פרק מפנין

אלא בתפל מיירי. ונראה יותר דמיירי בחבל שהדג תפל בו או הבשר. דשל בשר אין מאוס כמו של דג. והשתא הוי דומיא דהוצא וקניא דלעיל:

7 פרק נוטל (קמ"ג ע"א) תנן. בית שמאי אומרים מגביהין מעל השלחן עצמו וקליפיו וכו"ה אומרים מסלק הטבלא ומנערי אבל העצמות וקליפות לחודייהו אסור ליקח ולזרוק. ורב נחמן אמר אנו אין לנו אלא

ת"ר דג מליח מותר לטלטלו (קכ"ח ע"א) אע"פ שאינו מבושל. דג תפל שאינו מלוח אסור לפי שאינו ראוי כלל לאכילה. אבל בשר בין מליח בין תפל מותר לטלטלו סבר לה כר"ש. והא דאמרי' פרק תולין (ק"מ ע"ב) תלאי דבשרא שרי לטלטולי דכוורי אסיר. ופירש רבי' שלמה חתיכת בשר מליח או דג דתלוי ביתד. וקשה על פי'. דאי הדג מליח שרי דרב מוקצי' לטלטול סבר לה כר"ש כדאיתא פרק מפנין.

בית הלל כר"ש ובית שמאי תנן לה דבית הלל מתירין וקליפין ודוקא שראויין כדתנן התם מעבירין שיער עדשים מפני שהוא מאכל בו ר"ש. ועצמות לכל הפחות כ הן לבהמה כדאמרינן פרק כ מטלטלין עצמות מפני לכלבים. אבל מילי שא למאכל בהמה אסור להגבין את השלחן או את המפ'. הכר מנער את הכר והן נו על החבית. וההיא נמי מ במניח אסור לנער. ופי' שמניח שם המעות או לשהות שם כל השב' כולה וט"ז ס"ק א' וט"ז ס"ק וס"י במזיד בע"ש כדי לנוטל מותר לנער כמו שכח כד צמר ואין מטלטלין אותן הכסוי והן נופלות. והא דו החבית. וכן החבית מטה נופלת אמר רבא בר בר ח לא שאנו אלא לצורך ג לישב עליו ולחביות המגופה אבל לצורך מק עם המעות ויניח הכל יהיה מנער שם לא היה מקום אבל אם לא היה מקום הוי אסור לטלטל אלא ינער והם נופלות. וז בנו והאבן בידו. אמרי ד שיש לו געגועין על אביו אם דינר בידו אסור לתנוק ואתי אבוה לאו תנוק אם יש בידו אבן :

בית הלל כר"ש ובית שמאי כר"י. דאיפכא תנן לה דבית הלל מתירין להגביה עצמות וקליפין ודוקא שראויין למאכל בהמה כדתנן התם מעבירין שיער של פולין ושל עדשים מפני שהוא מאכל בהמה וקאמר מני ר"ש. ועצמות לכל הפחות כשהן לחין ראויין הן לבהמה כדאמרין פרק מפנין (קכ"ח ע"ב) מטלטלין עצמות מפני שהוא מאכל לכלבים. אבל מילי שאינן ראויין אף למאכל בהמה אסור להגביהן אלא ינער לו את השלחן או את המפ' כמו מעות שעל הכר מנער את הכר והן נופלות. וכן באבן על החבית. וההיא נמי מיירי בשכח אבל במניח אסור לנער. ופי' של מניח. היינו שמניח שם המעות או דבר האסור כדי לשהות שם כל השב' כולה (עיין טור סי' ש"ט וט"ו סי' ק"א וט"ו סי' ק"א) אבל נתנן במזיד בע"ש כדי לנוטלן למחר בשבת מותר לנער כמו שכח כדתנן טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן למחר נוטל לו הכסוי והן נופלות. והוא דתנן מנער הכר מן החבית. וכן החבית מטה על צדה והאבן נופלת אמר רבא בר בר חנא אמר רבי יוחנן לא שאנו אלף לצורך גופה שצריך לכד לישב עליו ולחביות למשוך יין דרך המגופה אבל לצורך מקומן מטלטל הכר עם המעות ויניח הכל למקום אחד שאם היה מנער שם לא היה יכול לישב באותו מקום אבל אם לא היה צריך לישב באותו מקום הוי אסור לטלטל הכר עם המעות אלא ינער והם נופלות. והא דתנן נוטל אדם בנו והאבן בידו. אמרי דבי רבי ינאי בתנוק שיש לו געגועין על אביו. ואפי"ה א"ר יוחנן אם דינר בידו אסור דילמא נפלה ליה לתנוק ואתי אבוה לאתויי. הילכך בסתם תנוק אם יש בידו אבן או שום דבר איסור

אסור לטלטל התנוק. דהא ביש לו געגועין דוקא שרי:

פרק ר"א (קל"ז ע"ב) או' תולין את המשמרת ביי"ט ונותנין לתלוי' בשבת והכ"א אין תולין ביי"ט משום אהל. ואין נותנין שמרים בתוך השק שכבר תלוי מאתמול. אבל נותנין שמרים לתלויה ביי"ט. ונותנין מים על גבי שמרים כדי שיצולו. ומסננין היין בסודרים. ולעיל פירשתי בדיני סחיטה דהכא ליכא למגזר. אמר רבי חייה בר אשי (קל"ט ע"ב) ובלבד שלא יעשה גומא בסודר לקבל היין לפי שהוא עובריה דחול. אמר זעירי יין צלול לתוך המשמרת. אבל לא עכור דלא משתתי הכי. מתיבי ר"ש ב"ג אומר בורר אדם חבית יין ושמרים. פי' מערב יחד יין לתוך המשמרת בשבת. ומתרי' בין הגתות שנו ששותין יין עכור ואין נראה כבורר. אמר רבא (קמ"א) אסור להדוקי אודרא דשישא. פי' סתימת פך של יין. ואסור משום דש. א"ר ששת בריה דרב אידי (קל"ח ע"ב) האי סיינא שרי. פי' כובע של לבד שנותני' בראש. והתניא סיינא אסור לא קשיא הא דאית ביה טפח אסור משום אהל. דלית ביה טפח בולט חרץ לראשו שרי. ופריך אלא מעתה אפיק בגלימיה טפח הכי נמי דאסיר. אלא לא קשיא. הא דמהדק בראשו מותר. לא מהדק בחזקה בראשו אסור דילמא יגביהנו הרוח ויפול ואתי לאתויי בשבת. הילכך מותר להניח כובע של לבד בראשו ולצאת בו בר"ה היכא שיש בו רצועה או משיחה שקושרו תחת צוארו דליכא למיחש שמא יפול. וכן נוהגין בארץ לותר ואשכנז ליש' כובעין בראשיהן. ויש מפרשין הא דמהדק כשהכובע קשה אז אסור היכא שבולט טפח

בכלכלה פחותה עסקין וכו' ולפי זה לא שריין לטלטולי
 זבן שבתוכה אלא דוקא כשהיא פחותה וכו' אבל אם היא
 ול פי שיש בתוכה פירות המיטנפים אין מטלטלין אותה
 ובתוכה וכן נראה מדברי הר"ן (נט. ד"ה ומוקמינן) אבל
 זב בפרק כ"ה (הט"ו)
 בה פירות המיטנפים
 מה עם האבן שבתוכה
 קד לא גזרו. וכחז הרב
 ל כרחק לומר שאין
 נערינהו נעורי ורב חייל
 וס רב עושה אוקימתא

הם פירות רטובים כגון תאנים וענבים (ג) יטול אותה כמות שהיא שאם ינער הפירות מתוכה יפסדו אבל אם הם פירות שאינן נפסדין ינערום וינער גם האבן עמהם (ד) ולא יטלנה עמהם: [ד] [א] שכח אבן על פי החבית או מעות על

דכפירוש המשניות משמע להדיא דהיה גורם ולינערינהו נעורי אלא
 שלא היה גורם אלא אמר רב דלא הדר ביה משינויא קמא וגריס
 אמר רב הכא בכלכלה פחותה וכו' ומגריין ג' תנאים מיהו בחיבורו
 חזר בו ממה שפירש במשניות אבל מכל מקום משמע דהיה גורם
 הך קושיא ולינערינהו נעורי. ולפיכך
 נראה לעניות דעתי ליישב לדעת
 הרמב"ם בחיבורו דהוא העיקר
 ורבינו נמשך אחריו דלא היה מפרש
 בהך קושיא כפירוש רש"י אלא הכי
 פירושו תינה דלא מלי למישדינהו
 לארץ דמיטנפי בעפר אבל אכתי

קשה ינערום בכלי אחר או על גבי סודר ועצלה ולא הוה פריך שינער
 על ידי זריקה דאם כן בטמאה למעלה נמי קשה ינערו זריקה מכלי
 אל כלי אלא פשיטא דעל ידי זריקה איכא לחוש שיפלו לארץ ויטנפו
 אלא ינער בידיו שיטלם ויניחם בכלי אחר או על גבי טבלא וקושיא
 זו הקשו התוספות (קמב ד"ה הכא) אהא דמשני בפירות דמיטנפי
 ולדעת הרמב"ם ורבינו תלמודא קא מקשה הך קושיא בהא דקאמר
 ולינערינהו נעורי וקאמר אלא אמר רב הכא בכלכלה פחותה וכו'
 והשתא לפי זה היכא דליח ליה כלי אחר לא שרי אלא בפירות
 דמיטנפי דאם ישליכם לארץ יפסדו ובמקום הפסד לא גזרו כדכתב
 הרמב"ם אבל גדלה מיטנפי ישליכם לארץ ולא יטלטל לאבן אגב כלי
 ופירות והיכא דאית ליה כלי אחר אפילו פירות דמיטנפי נמי אסור
 אלא ינערום בידיו מכלי אל כלי ואחר כך ינער האבן לחזן. ובגמרא
 לא מלי לשנויי אהך קושיא דולינערינהו נעורי דליח ליה כלי אחר
 דהא בעל כרחך בסיפא גבי תרומה נריך לומר דאית ליה דאי לית
 ליה בטעורה למעלה היכא מלי שקיל לה וכו' דאם כן איכפל תנא
 לאשמועינן צבגרא ערטילאי דליח ליה כלי אחר אלא הך כלכלה
 וכדפריך תלמודא בפרק הזהב (נ"ג דף מ"ו). אבל הרמב"ם משמע
 להדיא מדבריו דמיירי צאין לו שום דבר לנער עליהם הפירות אלא
 נריך להשליכם לארץ אבל אם היה לו כלי אחר לנער עליהם אסור
 לטלטל הכלכלה עם האבן אלא נריך לטול הפירות בידו ולהניחם בכלי
 אחר והכי אמר רב חסדא גבי מטלטלין תרומה טמאה עם הטעורה
 וכו' (שבת קמב):

ד שכח אבן ע"פ פי החבית וכו'. משנה בפרק נוטל ועל פי פירוש רש"י דמניח היינו שדעתו היתה על דעת שישארו שם בכניסת שבת לאסור להטות החבית ולנער הכר שאף הם נעשו מוקצים בין השמשות ומגו דאיתקלאי לצין השמשות איתקלאי לכולי יומא אבל בעל התרומה בסימן רנ"ד כתב כדבינו חס דלא חשיב כמניח כיון שדעתו ליטלו בשבת עיין בתוספות סוף פרק במה טומנין (נא) דד"ה או שטמן ועיין בבית יוסף מה שכתב ליישב פירוש רש"י. והא דחתי תרתי אבן על פי החבית ומעות שעל גבי הכר לא זו אף זו נקט דלא מיבעיא אבן דשרי בשבת שגראה טפי ככיוו חבית אלא אפילו מעות שעל גבי הכר נמי שרי תוספות פרק נוטל (קמב: ד"ה לא):

דרכי משה

שט (א) עיין בסימן רס"ה (כד: ב"י ד"ה ומ"ש רבינו) מדין ניעור וטלטול כלים:

דרישה

אותה. פירוש הסל עם האבן: (ד) ולא יטלנה עמה. אם לשונו נראה כי שרשי' גם כן נזדה מזה שהוא כתב נוטל ביסווי ש"פ קדרה וכו'. ולפי זה צריך לומר מה שכתב וכיסה בדבר שאינו ניטל רצה לומר הכיסוי בעצמו היה מדבר שאינו ניטל ולא שהניח על הכיסוי דבר שאינו ניטל וכמ"ש לעיל בסימן רנ"ט:

שאינו ניטל אם היה מקצתו מגולה נוטל ומחזיר ואם לאו אינו נוטל ומחזיר כחב רש"י אם אין מקצת פיה מגולה לא יטול דאין לו צמח יאחזנה ואם תאמר יפנה סביציה הואיל דזכר הניטל הוא יאחזנה בדופניה הן ויטנה על זדה ויפול הכיסוי כדתן האבן שעל פי החצית מטה על זדה והיא נופלת הא אוקימנא התם בשוכה אבל צמח נעשה בסיס לדבר האסור והיכא דמגולה מקצתו אין זה טלטול שמגדדו והכיסוי נופל מאליו והקשו התוספות (נא. ד"ה או) עליו מדתנן (סס מט.) טומנין בגיזי זמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה גוער את הכיסוי והן נופלות טו ועל כן אומר רבינו תם דלא חשיב כמניח כיון שדעתו ליעלו בשבת משמע צהדיא מדברי רש"י דכל שהניח על דעת שיארו שם צמחיה השבת אף על פי שדעתו ליעלו בשבת מיקרי מניח דהא הטמנה על דעת ליעלה בשבת עמידא לה ואפילו הכי קרי לה מניח ומה שהקשו עליו מדתנן גוער את הכיסוי נראה לי שהוא ז"ל זוהר מזה שכתב (מט. ד"ה) נוטל כיסוי של קדרה שיש תורת כלי עליה ואף על גב שהן עליה לא איכפת לן דלא נעשית בסיס להם שאין עשו אלא לכסות קדרה עכ"ל כלומר דגיזין

אלא שלפי זה אפילו צמחיה צמחיה שבת כל ששכת בין השמשות וכתוב עוד שם שהיה מי שעלה על דעתו ראה מדברי רש"י (שם ד"ה בשוכה) לומר דלא נעשה שום דבר אלא אם כן הניח על דבר מוקצה בשביל שיהא מתיישב עליו אצל מה שמניחים בדרך אקראי שרגילין לשים צמחיה חפצים אצלו מפני שאין לו ריוח לא מניח והוא ז"ל דחה וכתב הרמב"ם שפרק כ"ה אפילו ניטלו המעות והאבן לטלטלין ופשוט הוא דמגו דלא לבין השמשות אמתקלא לכולי וכתו שיתבאר בסימן שאחר זה שאם לא היו שם צין השמשות בשבת הונחו שם אם ניטלו בשבת חזר להיותו כמו ש בסימן ש"י דאין מוקצה לחצי וכן כתב הכל בו (סי' לו ע"ג) (ב:) ואם החבית החבויות וכו'. גם זה שם צמחיה דהאבן שעל פי החצית. ודבר הוא דהאבן נמי בשוכה אצל נעשה בסיס לדבר האסור ו להטותה אסור כדבסמוך:

גבי הכר מטה החבית על צדה ומנער הכר והן נופלות. ואם הניח עליהם מדעתו אסור להטות ולנער. ופירוש מניח כשהניח על דעת שישארו שם בכניסת השבת. ופירוש (אם) יא שכת שהיתה דעתו ליתלן מבעוד יום בשעה שהניח שם ושכחם שם. אבל בעל התרומה כתב אפילו הניח אדעתא שישארו שם בכניסת שבת לא מיקרי מניח אלא כשהניח על דעת שישארו שם כל אותה יבן השבת (ה) אבל אם הניח במזיד כדי שיטלן בשבת מותר לנער למחר החבית והכר והן נופלות. כדתנן טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד עושה מנער הקדרה והן נופלות. ואם החבית בין החבויות (ו) בענין שאינו יכול להטות אותה במקומה ושכח עליה אבן יכול להגביחה כמו שהיא עם האבן למקום אחר להטותה שם כדי שתפול מעליה: (ה) וכל זה מיירי בצריך לגוף החבית (ו) ויספיק לו בהטייתה שעל ידי זה תפול האבן אבל אם צריך למקום החבית (ה) ולא תספיק לו ההטייה יכול לטלטלה עם האבן שעליה כדי לפנות מקומה:

הללו לא להניחם על כיסוי הקדרה נחכוין אלא להטמין הקדרה הילכך ליכא למימר דהו נעשה בסיס לדבר האסור כדשייך למימר צמחיה אבן על פי חצית ומעות על הכר ומכל מקום דעת בעל התרומה (סי' רנד) כדברי רבינו תם (ספר הישר סי' רנד) וכן כתבו הגהות בפרק כ"ה (ד"ק הי"ו) בשם ספר המנות גדול (לאוין סה, כ ע"ד):

ובתוב ככתבי מה"ר ישראל (תרומת הדשן סי' צ) סימן קצ"ג דלא מיקרי מניח אלא כשמניח צמחיה שבת אצל אם הניח קודם לכן שרי משום דצמחיה שבת נעשה שוכה ודקדק כן מדברי הרמב"ם שכתב בפרק כ"ה (ה"י) אצל הניח מעות על הכר צמחיה שבת אסור ואין נראה לי משם ראייה דאיכא למימר דכל קמי שכתב ערב שבת קרי ליה אלא שהביא עוד ראייה ממאי דפירש רש"י (קמב:) לא שנו אלא בשוכה ששכת האבן עליו צין השמשות ולא מדעת וזו ראייה טובה

דבשכחה עם האבן שעליה לפנות מקומה. שם אמר רבי לא שנו אלא לצורך גופו אצל לצורך מקומו מטלטלין ועודן על מני רבי חייא בר רב. ופירש רש"י לא שנו. שמנערה ואינו מפ בעודן עליה: אלא שצריך לגופו. של כר לשכב עליו הילכך צי: אצל צריך למקומו. של כר מטלטלין עם המעות למקום וגם זה פשוט דלא קאי אלא אשוכה ולא אמניח אלא שראיתי ירוחם שכתב בחלק י"ג (ני"ג פג ע"ד) וזה לשונו מטה שיש מעות כל צין השמשות אסור לטלטלה פירוש דוקא צמחיה צמחיה בסיס לדבר האסור אצל שוכה מנער המטה והמעות נופלים דאמרינן דאסור לטלטלה דוקא לצורך גופו אצל לצורך מקומו עכ"ל נראה מדבריו דלצורך מקומו אפילו צמחיה שרי לטלטל ועוד יג) דהרי פירש רש"י לא שנו שמנערה וכו' ידן משמע

דרכי משה

(ב) כתב באור זרוע (הל' שבת סי' פו אות ג) ין אם אדם הניח דבר אסור על של חבירו לא אמרינן ביה דנעשה בסיס לדבר האסור אדם אוסר על של חבירו שלא מדעתו:

פרישה

(ה) אב"א אם הניחן במזיד וכו'. לשון שאינו מדויק הוא דלא הוה ליה למימר אלא אצל אם הניחן כדי שיעלו: (ו) בענין שאינו יב"ד צהבות אותה במקומה. מכת שגז לה המקום ואם כן קשה למה החירו לו להגביחה עם האבן ולטלטלה למקום אחר הלא סגי ליה בהגבהת החבית ולהפיל האבן שם במקומו אלא צריך לומר כמ"ש רש"י (קמב:) ד"ה היכה צין החבויות ור"ן (נט. ד"ה היכה צין החבויות) שצמחיה היו החבויות של חרס ואילו מפיל שם האבן במקומו היה האבן נופל על החבויות שגזרו ומשגרי וק"ל:

אצל מה שמניחים בדרך אקראי שרגילין לשים צמחיה חפצים אצלו מפני שאין לו ריוח לא מניח והוא ז"ל דחה וכתב הרמב"ם שפרק כ"ה אפילו ניטלו המעות והאבן לטלטלין ופשוט הוא דמגו דלא לבין השמשות אמתקלא לכולי וכתו שיתבאר בסימן שאחר זה שאם לא היו שם צין השמשות בשבת הונחו שם אם ניטלו בשבת חזר להיותו כמו ש בסימן ש"י דאין מוקצה לחצי וכן כתב הכל בו (סי' לו ע"ג) (ב:) ואם החבית החבויות וכו'. גם זה שם צמחיה דהאבן שעל פי החצית. ודבר הוא דהאבן נמי בשוכה אצל נעשה בסיס לדבר האסור ו להטותה אסור כדבסמוך:

(ה) וב"א זה מיירי בצריך לגוף החבית וכו' אב"א צריך למקום החבית וכו' רבי אמר רבי לא שנו אלא לצורך גופו אצל לצורך מקומו מטלטלין ועודן על מני רבי חייא בר רב. ופירש רש"י לא שנו. שמנערה ואינו מפ בעודן עליה: אלא שצריך לגופו. של כר לשכב עליו הילכך צי: אצל צריך למקומו. של כר מטלטלין עם המעות למקום וגם זה פשוט דלא קאי אלא אשוכה ולא אמניח אלא שראיתי ירוחם שכתב בחלק י"ג (ני"ג פג ע"ד) וזה לשונו מטה שיש מעות כל צין השמשות אסור לטלטלה פירוש דוקא צמחיה צמחיה בסיס לדבר האסור אצל שוכה מנער המטה והמעות נופלים דאמרינן דאסור לטלטלה דוקא לצורך גופו אצל לצורך מקומו עכ"ל נראה מדבריו דלצורך מקומו אפילו צמחיה שרי לטלטל ועוד יג) דהרי פירש רש"י לא שנו שמנערה וכו' ידן משמע

(ו) ויספיק לו. פירוש שאז יספיק לו: (ז) ורא תספיק לו. שאז לא תספיק לו. ומיחו מה שכתב רבינו וכל זה מיירי בצריך לגוף לשון שאינו מדויק הוא דהא גם צמחיה שלפני זה כתב ואם החבויות ענין שאינו וכו' דשם גם כן אינו צריך [אלא] לגוף החבית הכי מטלטל כל החבית למקום אחר לכן צריך לומר מה שכתב ויספ בהעיינו גם כן לשון מנאי הוא וכאילו אמר וכל זה מיירי בצריך לגוף ובאופן שגני לו בהעיינו וכו' וק"ל:

ת. כפירוש רש"י בשבת
 (כ"ה) [נא] ופ"א ד"ה
 ה"ר;
 ט. שם בחוספוס וד"ה א"ר;
 פסר המנוחה סימן ע"ד ד"ה
 פסר וטול; הנחה מיימנית
 דשם קושטא שבת כה"ו כ"ט
 חמ"ג לח"ן מה עמוד רמ"ז;

ביונים ארבע

שם (א) רמב"ם שבת
 כה"ו;
 (ב) סעיף ג' וסוף ז';
 (ג) אור זרוע (שבת שבת
 סימן טו אות ג עמוד רמ"ז);

הנהגות והנהגות

[א] עיין סימן רס"ח סעיף
 ט' [מ"א סוף ז'];
 [ב] עיין סימן
 (א) תוס' במהדורות פד"א
 תקמ"ח. וכן פשוטו מקור
 חיים, לטובי סדר וד' אפרים;
 [ג] נוסף ע"פ יד אפרים;
 [ד] תוס' מהדורות ת"ח
 ח"ט;
 [ה] הישעם מהנהגות
 פד"א תקמ"ח, וכן הניחו
 נמוי חיים, לטובי סדר ומקור
 חיים;
 [ו] תוס' פ"ט טובי חיים
 ופתחית השקל;
 [ז] כ"ח פלטי הנהגות
 בשמח, ולפניו מההר"ם
 למה, אולם נראה כדרכו
 מהר"ם אור זרוע בפנינה
 שמתו ונפיק פרשת שקבו;

ללא נעשה בסיס אלה אם כן הניח עליו דבר המוקצה בשביל שיחשב
 עליו בטוב, אבל מה שמניחין בדרך הקראי כמו שרגילין להסיע
 במיפה חפצים אלו על אלו מפני שאין לו ריוח לפנות לכל חפץ
 מקום בשוליו המיפה, כהאי גוונא לא חשיבי מנחי אלה שוכת, נראה
 דאין ראיה מפירוש רש"י להחיר,
 אלא (בשבת עליו כ"ד) [בשבת עליו
 כ"ד] וזע"ר שבת שכתו, אבל
 מניח זע"ר שבת אפילו באקראי
 הואיל וידוע שהמוקצה יהא נח על
 החפץ בשבת גם החפץ נעשה
 מוקצה, עכ"ל. ולי נראה פשוט
 כדברי השואל, דהא מטלטלין כגונא
 אגב קטמא (אע"ג שיש על
 האפר שברי ע"ש, כמו שכתב
 הרמב"ם [שבת פרק כ"ו הלכה ג.],
 וכן מטלטלין תרומה טהורה אע"פ
 שם קמ"ג, א] ומיירי במניח בטוהנה, דהוי בטוהנה אפילו הטמאה (לודה)
 [למה] (א) שרי, (א) [אלה] (א) היירי במניחו, כן משמע ברמב"ם
 [שם פרק כ"ה הלכה ב] ובדיני ירושה [נתיב יב ח"ג פ"ג] וכתשובת
 הרמ"ם [כלל כב סימן ח ד"ה הדרך הג'], ואפילו הכי לא חמירין דטהורה
 נעשה בסיס לטמאה. והמאור [שם מה, ב] כתב גבי אבן על פי החבית,
 דדוקא כשמניח על דעת בסיס אסור, אבל במניח על דעת כיסוי
 הוי כשוכת. ובמלחמות [שם ד"ה אמר] כתב דאפילו הניחה על דעת
 כיסוי נעשה בסיס, עכ"ל. אבל במניח באקראי כמו שכתבתי לעיל
 לכו"ל עלמא (א) לא נעשה בסיס, (ועיין) (א) כן משמע ריש סימן
 רנ"ט [וסימן ז] וסימן ש"ח סעיף כ"ו [וסימן ג], ע"ש. וכן כתב הב"י
 סוף סימן ש"י [עמוד שבת ד"ה כה"ז] בשם הרשב"א [שו"ת ח"א סימן
 תתנן] דמוותר לטלטל שק מטלטלין שיש בו כ"ס מעות, ע"ש. כתבו
 החוספוס [שם] דף מ"ה [ע"פ ד"ה ד"ה (הסתי)] דקניה של תרנגולים
 כיון שעשויה לתרנגולים אם יש בו ביטח אפרות אסור לטלטלה,
 דאין זה כשוכת אלא כמניח, (על כרחק) [עד כאן] (א) והוא הדיון לכל כיוצא בו: [א] ויש אומרים דאפילו וכו'. ובמקום פסידא יש
 לטמון על זה (ב"ח סימן רע"ו עמוד קפ"ה ד"ה נ"ג) דה"ל ש"א מדרגתו. וכן משמע בחוספוס [שבת] דף (ל"ו) [מ"ד] (א) [ע"פ ד"ה י"ט].
 כתב השלטי גבורים, ונחמסק אור זרוע [הגהות שבת סימן כט עמוד ג] היכא (א) שהניח כלי תחת הנר ונפל הנר לתוכו ואח"כ נפל לתוך, או
 שנטל עכו"ם הנר מהכלי, אם מותר לטלטל הכלי אח"כ אם לאו. או אם ראוין לקח כלי של שמעון ושמו תחת הנר ונפל הנר לתוכו,
 אם יוכל לאסור כלי של שמעון לנטלו מהיכנו או לאו. ואם שמעון הניח מעות על כך של ראובן, כתב אור זרוע [שם סימן פו אות ג עמוד
 רנ"ה] ללאו כל כמינה לאסור על ראובן [פסקי מהר"ם (א)], עכ"ל במדרכי צפרק כירה [שבת רמ"ז אות א]. וצריך לומר דבמציעתא מיירי
 כגון שהניח ראובן כלי שמעון תחת נר שמעון, ואם כן מסתמא נחא ליה שלא ישרף הצינ, ולכן נחמסק בו, וצ"ע. ובחוספוס דף מ"ד
 [שם] משמע לאסור, כיון שעושה לדעת חבירו, עיין סימן של"ד סעיף כ"ה ומה שכתבתי סימן ש"י סעיף ז' [סוף דף]:

השבת אסור להטות ולנער (א) ויש אומרים
 דאפילו הניחם שם על דעת שישארו שם בבניית השבת
 כדי שימלט בשבת (א) מותר להטות ולנער בשבת ולא
 אסרו אלא במניח על דעת שישארו שם (א) כל השבת (א)
 הגה (ב) (א) (א) וא"ו (א) אפילו נטל החיסור משם אסור לטלטל
 הכלי דלמחר שנעשה בסיס לדבר האסור למקלח שבת (א) אסור
 כל השבת כולה (א) וכן בכל מוקצה וכן לקמן סימן ש"י (א).
 (א) אם אדם הניח דבר מוקצה על של חבירו לא חמירין דנעשה
 בסיס לדבר האסור דאין אדם חסור של (א) חבירו דה"ל שאלה מדעמו:

לטלטל לצורך גופו או מקומו ככל כלי שמלכתו לאסור. (א) והוא
 דאסור לעיל כסימן רע"ט [פסקי ב] צוה, והוא מדברי הרמב"ם [שבת
 כה, א], צריך לומר דכבירה ליה כרש"י [שבת נ"א, א ד"ה הרי זה] שהיא
 דיעה ראשונה דכאן דמקרי מניח, אבל לנצל (התרומות) [התרומות]
 שרי, וכן כתבו החוספוס צפרק
 חלון [שיריון] דף ע"ז [פ"ג] כהדיא
 ד"ה מקלח. ואם כן היה לנו להקל
 גם צוה לצורך גופו או מקומו לטול
 הגר, לדיו כשוכת. ואע"ג דבשוכת
 אבן או מעות אין היתר אלא
 (א) לנער החבית (וכבר)
 [והכר] (א) לצורך גופו, אבל לא
 יטלטל האבן והמעות כהדיא, שאני
 החס דאין שם כלי עליהם ואסור
 אפילו לצורך גופו, דלעיל סימן
 ש"ח [פסקי בנהגה], מה שאין כן במנוחה (א) [שם] כלי (שמלכתו) (א)
 לאסור עליה ומותר לצורך גופו ומקומו. אלא שאי אפשר לנו להקל
 צוה, כיון שהב"י [סימן רטט עמוד קטט ד"ה וכתב] וסוף [שם סוף ב]
 פוסקים לאסור בנר שהדליקו בשבת, והוא נדעת רמב"ם ורש"י,
 ואם כן יש לנו להחמיר גם במפה שזכרנו, והיאך מלאנו דיונו ורגליו
 בצינ המדרש, לאסור בנר שהדליקו בשבת אפילו לצורך גופו ומקומו,
 ולהחמיר במפה שהנרות עומדים עליה בין השמשות, דהא איתקלף
 לצין השמשות כדון בסיס לאסור, ואיתקלף לכו"ל שבתא, וצ"ע.
 ועיין מה שכתבתי בסוף סימן ש"ח [סוף ז]: (ב) ואז אפילו
 נפל וכו'. זה קאי גם אדעה ראשונה, דאפילו לא הניחו אלא לכניסת
 שבת ונטלו אחר כך אסור כל השבת, שכן כתב הרמב"ם בפירוש
 במנוחה שעליה נרות שאף על פי שהלך הדבר שגרה האסור, עיין
 שם צפרק כ"ה [הלכה י], והרמב"ם כבירה ליה כרש"י [שבת נ"א, א]
 ד"ה הרי זה] שהיא דיעה ראשונה:

ש"ח

ועיין מה שכתבתי בסוף סימן ש"ח [סוף ז]: (ב) ואז אפילו
 נפל וכו'. זה קאי גם אדעה ראשונה, דאפילו לא הניחו אלא לכניסת
 שבת ונטלו אחר כך אסור כל השבת, שכן כתב הרמב"ם בפירוש
 במנוחה שעליה נרות שאף על פי שהלך הדבר שגרה האסור, עיין
 שם צפרק כ"ה [הלכה י], והרמב"ם כבירה ליה כרש"י [שבת נ"א, א]
 ד"ה הרי זה] שהיא דיעה ראשונה:

ביאור הגר"א

ועיין וצ"ע וכו'. ואפילו נטל בשבת אסור לטלטל החבית או הכר: [שם] [א"א בסניף וכו']. הנה גוי או חותן לעם ישאלו השוכ' כמינו, חוספוס שבת פרק כירה דף
 מ"ד ע"פ (ד"ה י"ט). הנה ישאל על של חבירו לא חשיבי בסיס לדבר האסור:

ביאור הגר"א

ועיין וצ"ע וכו'. ואפילו נטל בשבת אסור לטלטל החבית או הכר: [שם] [א"א בסניף וכו']. הנה גוי או חותן לעם ישאלו השוכ' כמינו, חוספוס שבת פרק כירה דף
 מ"ד ע"פ (ד"ה י"ט). הנה ישאל על של חבירו לא חשיבי בסיס לדבר האסור:

ביאור הגר"א

ועיין וצ"ע וכו'. ואפילו נטל בשבת אסור לטלטל החבית או הכר: [שם] [א"א בסניף וכו']. הנה גוי או חותן לעם ישאלו השוכ' כמינו, חוספוס שבת פרק כירה דף
 מ"ד ע"פ (ד"ה י"ט). הנה ישאל על של חבירו לא חשיבי בסיס לדבר האסור:

ביאור הגר"א

ועיין וצ"ע וכו'. ואפילו נטל בשבת אסור לטלטל החבית או הכר: [שם] [א"א בסניף וכו']. הנה גוי או חותן לעם ישאלו השוכ' כמינו, חוספוס שבת פרק כירה דף
 מ"ד ע"פ (ד"ה י"ט). הנה ישאל על של חבירו לא חשיבי בסיס לדבר האסור:

ביאור הגר"א

ועיין וצ"ע וכו'. ואפילו נטל בשבת אסור לטלטל החבית או הכר: [שם] [א"א בסניף וכו']. הנה גוי או חותן לעם ישאלו השוכ' כמינו, חוספוס שבת פרק כירה דף
 מ"ד ע"פ (ד"ה י"ט). הנה ישאל על של חבירו לא חשיבי בסיס לדבר האסור:

ביאור הגר"א

ועיין וצ"ע וכו'. ואפילו נטל בשבת אסור לטלטל החבית או הכר: [שם] [א"א בסניף וכו']. הנה גוי או חותן לעם ישאלו השוכ' כמינו, חוספוס שבת פרק כירה דף
 מ"ד ע"פ (ד"ה י"ט). הנה ישאל על של חבירו לא חשיבי בסיס לדבר האסור:

ואח"כ שכתו, מקרי שוכת, מהרמ"א סימן קל"ג, [פ"א סוף ז]: (ד) ב"ח
 דשבת. ובמקום פסידא יש לטמון על זה, ב"ח, [מ"א סוף ז]: (ד) אפילו.
 זה קאי גם אדיעה ראשונה, דאפילו לא הניחו אלא לכניסת שבת ונטלו אח"כ
 אסור כל השבת, ט"ו [סוף ב]: (ח) אסור. לפי זה השתמדין המטרה

ועיין וצ"ע וכו'. ואפילו נטל בשבת אסור לטלטל החבית או הכר: [שם] [א"א בסניף וכו']. הנה גוי או חותן לעם ישאלו השוכ' כמינו, חוספוס שבת פרק כירה דף
 מ"ד ע"פ (ד"ה י"ט). הנה ישאל על של חבירו לא חשיבי בסיס לדבר האסור:

ועיין וצ"ע וכו'. ואפילו נטל בשבת אסור לטלטל החבית או הכר: [שם] [א"א בסניף וכו']. הנה גוי או חותן לעם ישאלו השוכ' כמינו, חוספוס שבת פרק כירה דף
 מ"ד ע"פ (ד"ה י"ט). הנה ישאל על של חבירו לא חשיבי בסיס לדבר האסור:

דהוה ליה מצעיר היינו דוקא כשהמזורה קלת קרובה אל הדלת וכתב הרא"ש ח"ל רש"י פירש שהנר מונח אחורי הדלת ומיישנין ודכוותיה גבי נר לא חיישנין דמכבה ע"י פתיחה אלא כשהנר הוא קרוב אל הדלת אבל במדר גדול אינו אלא דבר שאין ממכוין ושרי: ומה דקשה מינה פומח וועל מאי איסורא איכא יש לומר דאצרייתא דממיר

לפתוח ולנעול ודאי לא קשיא למה ליה למיחני וועל הא פשיטא הוא דליכא איסורא בנעילה דיש לומר דאגז פומח תנא נמי וועל כלומר כי היכי דשרי לנעול כך שרי לפתוח דכך דרך התנא להזכיר הדבר הפשוט עם הדבר שאינו פשוט ופעמים מוזכר הפשוט תחלה ופעמים שאינו פשוט תחלה וכמ"ש ריש פרק במה מדליקין (כ ע"ג חוס' ד"ה אהד) ובפרק קמחא דסוכה (דף כ ע"א חוס' ד"ה אהח), וארבע נמי לא קשה דהא פשיטא לפירוש רש"י דרב לא פליג אלא הפתיחה דאיכא למיחש שיכבנו הרוח אבל אנעילה לא פליג וכי היכי דבמזורה אינו אסור אלא הפתיחה כמו שכתב בסמוך הכי נמי לגבי נר לפירוש דבמזרווייהו ליכא איסורא אלא שמה יכבנו הרוח בפתיחה וכן לפירוש ר"ח דהנר קבוע בכותל שאחורי הדלת ובפתיחתו יכבנו אין ספק דרב לא פליג אלא דוקא הפתיחה ג'. והוה שדקדק רבינו שכשכתב פירוש הראשון של רש"י והשני של פירוש ר"ח לא הזכיר אלא פתיחה אבל כשהזכיר השלישי שהוא פירוש ר"י שהנר קבוע בדלת עצמה אמר שבפתיחתה ונעילה מקרב וכו' דלפירוש ר"י פליג רב גם אנעילה: ודא דכתב הר"י והרמב"ם ואסור לפתוח ולנעול סבירא להו כפירוש ר"י וסבירא להו דרב לא אסר אלא כשפתוח וועל כדרכו דלא איכא פסיק רישיה דמקרב השמן לנר או מרחיקו ממנו אבל אם נזהר לפתוח ולנעול בנחת אין שם פסיק רישיה. והא דכתב הרב המגיד לפרש דברי הרמב"ם והביא פירוש ר"ח דנראה מדבריו דהרמב"ם מפרש כפירוש ר"ח, הוא מימה רבה שהרי הרב המגיד הביא לשון ר"ח שאמר שהנר קבוע אחורי הדלת ובפתיחתו יכבנו עכ"ל הרי שלא אסר אלא הפתיחה ואם כן אי אפשר לומר דהרמב"ם דאסר גם הנעילה יהיה מפרש כפירוש ר"ח אלא בעל כרחך מפרש כפירוש ר"י גם הר"י מפרש כפירוש ר"י ולכן כתב דאסור לפתוח ולנעול כדרכו והרא"ש כתב ג"כ כלשון הר"י ואחר כך כתב ג' פירושים ודקדק כשכתב פירוש ר"י לפרש שבפתיחת הדלת ובנעילתו מרחיק את השמן וכו' מה שאין כן כשכתב פירוש רש"י ופירוש ר"ח לא הזכיר אלא פתיחה: ושוב ראיתי בקמ"ג דבין מכבה שכתב שחש כפירוש ר"י שהנר נקבע בגוף הדלת ולרב אסור לפתוח ולנעול כדרכו אבל בנחת מותר וכ"כ הרמב"ם, הרי מפורש כדפרישית: והבי נקטינן כפירוש ר"י ורמב"ם דבקבוע בדלת עצמה אסור לפתוח ולנעול כדרכו משום דמקרב השמן וכו' אבל בנחת מותר, וכשקבוע בכותל אחורי הדלת אסור לפתוח כדרכו

שמה יכבנו הרוח, ורבינו חננאל (עגלין סס) פירש שהנר מונח בכותל שאחורי הדלת וכשפתוח הדלת נוקש בכותל ואיכא למיחש שמה יכבה הנר, ור"י פירש שהנר קבוע באחורי הדלת ובפתיחת הדלת ובנעילתו מרחיק את השמן מן הפתיחה או מקרבו אל הפתיחה עכ"ל. ורבינו משום דלא ברירא ליה כתי מינייהו נקטינן כתב כדברי כל הפירושים (לאסור): וכתב המרדכי (סי' ת) דאין להקשות לפירוש ר"י בלא כינוי והנערה יהא אסור מחמת טלטול הנר דנעילת הדלת לא חשיב טלטול הנר וגם לא נעשה בקים לנר דחשיב ובעל לגבי הבית ולא לגבי הנר עכ"ל. ולפי זה אם נר של שעה קבוע בדלת עצמו מותר לפתוח ולנעול כיון דליח ביה משום מכבה ומנעיר: ודפירוש רש"י פשיטא דלא מיתסר אלא לפתוח אבל לנעול ליכא שום איסורא שהרי מאחר שאינו לא מכבה ולא מנעיר לא לייט רב עליה, וכן נראה מדברי התוספות (שם ד"ה פומח) וכן הסכים בתרומת הדשן (ח"א) סימן נ"ט וכן כתב המרדכי פרק כל כחי (שם) שהורה הר"ם שמוחר לסגור החלון בשנת מפני הרוח וכן משמע בהדיא מדין נעילת דלת שכנגד המזורה שכתב רבינו בסמוך: ודפירוש ר"ח משמע דלא מיתסר אלא כשפתוח וועל כדרכו אבל אם פומח וועל בנחת מותר, וכן כתב הרמב"ם בפרק ה' (שם) ח"ל נר שאחורי הדלת אסור לפתוח הדלת ולנעול כדרכו אלא יזהר בשעה שפתוח ובשעה שנועל וכן כמוזב בקמ"ג. בן וכתב הרב המגיד שהרמב"ם מפרש כפירוש רבינו חננאל: ודיבנו של רש"י לכולי עלמא איחיה דודאי אסור לפתוח כל היכא שהנר מונח במקום שיוכל לכבות על ידי פתיחת הדלת מדין פתיחת דלת כנגד המזורה דבסמוך ולא פליגי התוספות עליה אלא בפירוש נר שאחורי הדלת: וכתבו הגהות (מיימוניות) בפרק ה' (אות ז) שה"ר שמואל היה מניח הנר בדלת עצמה והיה אומר דלא אסור לפתוח ולנעול דמשום מוקפה ליכא לכיון שהדלת בטלה לגבי הבית חשיב כמחובר לקרקע ואין כאן טלטול וגם לא חיישנין שכשפתוח וועל מקרב או מרחיק השמן אל הפתיחה משום

פרישה

לנעול הפתח: (ד) וכן אם הוא קבוע בדלת עצמה וכו'. והו' זהו פירוש ר"י, וכתב המרדכי דאין להקשות לפירוש ר"י בלא כינוי והנערה יהא אסור מחמת טלטול הנר דנעילת הדלת לא חשיב טלטול הנר וגם לא נעשה בקים לנר דחשיב ובעל לגבי הבית ולא לגבי הנר עכ"ל וכתב ב"י ולפי זה אם נר של שעה קבוע בדלת עצמו מותר לפתוח ולנעול כיון דליח ביה משום מכבה ומנעיר עכ"ל ונראה לענ"ד דהוא הדין דמותר לטלטל השולחן אף שגז של שעה או של חצי עומד על המזורה על השולחן דהשולחן לא היו בשים לנר הן בפרט שיש דברים אחרים של היתר על גבי השולחן דהוה כטלטול מנא בקיטמא (לקמן סי' ע"א):

הגהות והערות

ר"בז א' כ"ה ברוב דפו"י של הטור, אבל בדפו"ר וברא"פ דפוס אויגשבורג איתא "כדרכו", וכן העתיק בביאור ר"א ב"ר משה כאן, וכן בפנים הטור שעם הבי"ח דפו"ר (אבל בד"ה של הבי"ח נרפס "כנגדו"), ועיין בפרישה כאן סוף סק"א ובנו"כ בשו"ע כאן ריש סעיף א' ומש"כ בהגהות והערות על השו"ע כאן אות א': [ב] בסמ"ג ל"ח ס"ה דף ט"ז ע"ג הביא רק פי' ר"י שהנר מונח בגוף הדלת ועל זה כתב שבנחת מותר וש"כ הרמב"ם, ולכאורה איז מזה ראוי לזכור י"א למה זה

רעז שלא לגרום כיבוי הנר, ובו ה' סעיפים:

76

נעילתו מקרב השמן לנר או מרחיקו, והרי הוא מכבה או מבכיר, י אסור לפותחו ולנועלו (ג) * הג"ה ועיין לעיל סימן רע"ה סעיף ח' ולקמן סימן תקי"ד סעיף ז': אף על גב שאינו מתכוין, וקי"ל כר"ש דדבר שאין מתכוין מותר, הא אמרינן [שם עה ע"א] דמודה ר"ש בפסיק רישיה, והבא [ב] פסיק רישיה הוא: * הג"ה ועיין לקמן סימן של"ו סעיף ח' וסימן שי"ג סעיף ג' וסימן ש"ג סעיף כ"ז וסימן שט"ז סעיף ג': ובג"ה של שיעור, שאין שייך בו מקרב או מרחיק השמן ולית בה משום מכבה ומבכיר, * אף על פי

א נר שמונה אחורי הדלת א] אסור לפתוח א] הדלת * כנגדו [ב] (א), שזא יכבנו הרוח, אבל אם היא פתוחה כבר * מותר לנעול כנגדו כדי שלא יכבנו הרוח, שבוה אינו עושה כלום לא מכבה ולא מבכיר. * וכן הדין בנר שעל השולחן והוא כנגד החלון, שאסור לפתוח החלון כנגדו שזא יכבנו הרוח, ואם הוא קבוע בכותל שאחורי הדלת, אסור לפתוח ד ולנעול (ב) הדלת כדרכו, שזא תהא הדלת נוקשת עליו ותכבנו, אלא פותח ונועל בנחת, ואם הוא קבוע בדלת עצמו שפתיחתו או

הגהות מזהר"א אזולאי

רעז א] נראה דהיינו אחורי הדלת וכנגד הפתח. [ב] מהר"ם איסור'ם הנה 'כדרכו' ולא הבנתי כוונתו, ואפשר שכוונתו שאינו אסור לפתוח אלא דווקא כדרכו שפותח כל הפתח, אבל פותח חצי הפתח וכיוצא מותר, דאפשר שלא יכבנו הרוח אחר שאינו פתוח הדלת כולו כדרכו כנ"ל [הובא בכרכי יוסף אות א].

מלבושי יו"ט

רעז א] הדלת כנגדו וכו'. רע כח כדרכו, ואף על פי שלשון כנגדו כמוצא בטור, השולחן ערוך השמיטו כיון שגם כנתימא לימא, ורמ"א הגיה כדרכו, ונ"ל שנמכוין דאף לזה הפירוש אם פותח נחת שרי, ולפי שהנ"י כתב זה לפירוש השם לכן לא הכניס המחבר בהגהת רעז ז"ל, ונחמת שהנ"י מפני שנמכו"ם הוא שחילק כן והמגיד כתב עליו פירוש השני, לכן כתב הכי על הפירוש השני אצל ודאי שרמ"א יפה כיון, וגם י"ל שאינו מוכרח שהרמב"ם סובר דוקא לפירוש השני: [ב] פסיק רישיה הוא. עיין סימן מר"ם וסימן דלעיל סעיף (ז') [ג']:

אליה זוטא

רעז (א) הלבוש השמיט מה שכתב רמ"א כדרכו, משום דאף כפוחת בנחת סוף סוף הרוח בא, ובנחלת צבי תמה מזה על רמ"א, והנלע"ד הוא כי בש"ס דף ק"כ קאמר תנא נר שאחורי הדלת פותח ונועל כדרכו ולייט עלה רב, ופרש"י שהנר מונח אחורי הדלת והיישין שזא יכבנו הרוח, והקשה עליו התוספות ומרדכי הא רוח אחורי דלת ליכא, ולי קשה נמי על לשון הש"ס דקאמר כדרכו, הא הרוח בא אף בנחת. לכן נ"ל דבאמת אין החשש משום הרוח כיון שהוא אחורי הדלת, אלא טעמא דרש"י משום רוח שזא מפתחת הדלת עצמו כשהדלת הוא בפניו

חיישין לכיבוי, וכהאי גוונא כתב בהרומת הרשן סימן ג"ט בסתימת התנור שיש בו גחלים, ואף שכתב שם שרות זה מבכיר מכל מקום הוא הדין דמכבה, והכי טבירא ליה לרש"י, וזה נראה פירוש הטור שכתב שאסור לפתוח הדלת כנגדו וכו', ר"ל שזא הרוח מדלת שנפתח כנגדו ואם כן אם פותח בנחת שרי כי אין חשש משום הרוח רק משום רוח הדלת, כנ"ל ברור בדעת רש"י ותוספות, והפוסקים הניחו לי מקום, ויצא לנו דין חדש דאף שאין חשש משום הרוח מרחוב לא יפתח כדרכו דלת וחלון אבל ביש חשש אפילו בנחת אסור לפתוח:

- (ב) דעת הב"ח ונחלת צבי דמותר לנעול בזה שאין חשש שיהא נוקשת עליו, והוא נכון;
- (ג) ובנחת שרי (בי"ח), וכן נ"ל מש"ס והגהות מיימוני פ"ה ושאר פוסקים:

אליה רבא

רוח מדלת עלמו. ולפ"ו אף שאין חשש מרות מרחוב לא יפתח כדרכו דלת וחלון, אצל יש חשש אפילו בנחת אסור לפתוח א]:
 ב מותר לנעול וכו'. באגודה שם משמע דאסור לנעול, ונ"ל כמ"ס בתרומת הדשן [ה"א] סימן נ"ט שהרוח מפיה דרך נקב קטן ביותר ודומה למפות ומנעיר, וממורך קושיית חוס' שם פ"ה, והא דלא קאמר הש"ס אם הונערה הונערה, משום דמ"מ הכיזי טפי קרוב לפסיק רישיה, ולמהר"ם א] [שם] אישתימט זה עיי"ש. גם דלא כמג"א בסוף רנ"ט [סקי"א], ועיין סימן שט"ז סקי"ג ב, ומ"מ משאר פוסקים מביאר דמותר לנעול:

רעז (סעיף א) א כנגדו וכו'. כן לשון הטור, ורמ"א כתב כדרכו נמקום כנגדו, וחמה עליו הנחלת כזי [סקי"א] דאף נפוחת נחת אכתי הרוח זא, ומג"א [סקי"א] כתב שיש טעות סופר ברמ"א עיי"ש, וזה נראה דעת הל"ט. ולעני"ד ליישב דברי רמ"א דלמדו כן מש"ס דף ק"כ [ע"ן] דקאמר פותח ונועל כדרכו, משמע דקמ"ל רצחא דאף כדרכו מותר, ורז דלייט עלה [וקמ"ל] [וקי"ל] הכי, משמע נמי דוקא על כדרכו לייט. וכן ברמב"ם [פ"ה הי"ז] ומרדכי [פ' כל כהני סי' ת] מביאר דפירו'ו שזא הכי הש"ס, אף דלא פירשו טעם שיכבנו הרוח, מ"מ על כרחי פ"ה הש"ס כדרכו ממש הוא, וזה מהתימא על הנחלת כזי ומג"א, ועוד דבאגודה שם [פ' כל כהני סי' קמה] משמע להדיא [ברמ"א] [ברמ"א], וכן נרבינו ירוחם נתיב י"ב ח"ב [סו ע"ג], וצייקר הקושיא נראה לתרץ בהקדס מה שהקשה חוס' [שם ד"ה פותח] ומרדכי [שם] על רש"י שפירש הטעם משום שזא יכבנו הרוח הא אחורי הדלת ליכא רוח, ועוד לימני נגד הדלת ולא אחורי ע"כ, והב"ח [פ"ה] מתרץ דמייכי כנגד הדלת והא דתני אחורי היינו סמוך לדלת דוקא כמ"ס ס"ב, וקשה אי"כ גבי מדורה נמי לימא הכי, ולעני"ד ליישב הכל, דנחמת ליכא רוח שם, אלא כוונת רש"י על רוח שזא מפתחת הדלת עלמה דהדלת הוא כמניפה, כן נראה לי כדור דעת רש"י. שזא מלאכי כן כריז"ש סימן שז"ד [מוד"ה עוד אמרת], והשתא דוקא כדרכו אצל אם פותח נחת ליכא

ג וכן הדין וכו' שאסור וכו'. זה פשיטא, ורמ"א משמע שכתב כן על דין שמוטר לסגור החלון, וכן מפורש במרדכי [פ' כל כהני סו"ס ת] ותשנ"ך [קטן פי' טז]:
 ד ולנעול וכו'. מייירי כשהדלת הוא זענין שגם נעילתה הכותל שקבוע בו הנר מנקש ומנענע וקרוב שיכבה, וזהו מתוך תמימת אחרונים:
 ה שז' שעודה וכו'. עיין סימן ער"ה [גליה רנה] סקי"ג:
 ו אסור לפותחו וכו'. ונחת שרי [ב"ח ומג"א סקי"א], וכן נראה לי מש"ס והנהרות מיימוני פ"ה [אות ג] ושאר פוסקים וללא כט"ז [סקי"ג] ג]:
 ז אע"פ שהוא קבוע וכו'. פי' דלוי הוי כטלול הנר עלמו אפי"ה

הגהות והערות

רעז א] עיין במאמר מרדכי סקי"א ד"ה ובר מה שהקשה על דברי האליה רבה כאן: ג] אזלי צ"ל שט"ז סקי"ג, עיי"ש בדין ספק פסיק רישיה: ג] נראה דכוונתו כמו שביאר התוספת שכתב כאן סקי"ח דאף שהר"י חולק על מהר"ם ומהר"ש דהגמ"י שם מ"מ לא פליגי אלא בכדרכו אבל בנחת

לבוש

הלכות שבת סימן רעו

החזר

קז

שהוא קבוע בדלת עצמו (ד) מותר לפתוח ולנעול הדלת: * הג"ה ועיין לקמן סימן תר"פ: וליכא לאוסרו משום טלטול הנר, דנעילת הדלת ופתיחתו לא חשיב טלטול, כיון שהוא מחובר לבית: * הג"ה ועיין לקמן סימן רע"ט סעיף א': וגם לא נעשית בסיס לנר שהוא דבר האסור, דחשיבא היא לגבי הנר (ה) ולא במלה גביה, [ג] רק גבי הבית היא החובה ובטיל לגבי הבית [ג]: * הג"ה ועיין לקמן סימן ש"ט סעיף ב' וד' וסימן ש"י סעיף ז'.

ב אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה שהיא קרובה קצת אל הדלת, מפני שגורם להבעיר המדורה שהרוח יבעיר את המדורה, ואפילו ברוח מצויה שאין דרכה להבעיר, אסור (ו) * גזירה אמו שאינה מצויה, ואע"פ שאינו מכיון להבעיר, פסיק

הגהות מוהר"א אזולאי

[ג] וכתב הרי"ק ש וע"י גוי בכל גזונא שרי אע"פ שאמר לו לפתוח הדלת או לנעול כו"ל. [ד] וע"י גוי מותר לומר לו לפתוח הדלת אפילו ברוח שאינו מצויה כיון שאינו אוסר לו להבעיר או לכבות, ועיין לעיל סימן רנ"ג בדין החמין. ה] והוא הדין אם נפל נר או פתילה על השולחן.

אליה זוטא

(ד) אב"א אחורי דלת או לפתוח הדלת כנגדו אסור אף בשעות דחיישינן שמא יכבה. וכתב בנחלת צבי בדלת עצמה מותר אף שיש חשש שיפול לארץ דשמא לא יכבה ע"כ. וכתב בפרישה דמותר לטלטל השולחן אף שיש עליו נר של שעות או חלב דשולחן לא היו בסיס לדבר האסור, ומכל שכן כשיש דברים אחרים של היתר על גבי השולחן ע"כ, ונראה דהוא הדין שיש לטלטל מה שעומד לפניו בבית הכנסת מה שקורין שטענדי"ר אף כשנר דולק עליו:

מלבושי יו"ט

[ג] רק גבי הבית. לשון המרדכי דחשיב ונטיל לגבי הבית ולא לגבי הנר ע"כ, והכי פירושו דלמא הוא חשבו כלפי הנר ולכן לא נטיל לגביה, אבל לגבי בית נטיל לפי שהבית הוא חשוב. וז"ל התוספות דבית חשוב הוא ונטיל לגבי בית ע"כ. ובאמת יש לתמוה על הכ"י שהביא לשונו של המרדכי על זה הפירוש שהוא פירוש ר"י ולא הביא לשון התוס' דהם דברי ר"י: [ד] אב"א אם יש בו שמן וכו'. ועיין סעיף א' וסימן דלעיל סעיף (ב) [ג]:

(ה) כתב מלבושי יו"ט כן כתבו תוספות, ותימה שכתב כ"י כן בשם המרדכי ולא בשם התוספות ע"כ, וז"ל דהמדקק בחוספות ד"ה פותח וכו' יראה דמייירי בכוחל שאחורי הדלת בענין שיש חשש שמתנדנד הנר, אבל הב"י כתב הכי על הטור שפירש שהוגז בדלת עצמו, וכן פירש המרדכי ואפילו הכי כתב דאין אסור משום טלטול, כן נראה לי ברור וקצתו:

(ו) כן הוא בהרי"א בש"ס שם דף ק"ב, ועולה שכתב השיג על הלבוש דהטעם דרוח מצויה נמי מבעיר ע"כ, ולא ראה הש"ס:

אליה רבא

שפיר(ו)שו כפירוש רבינו הנחל שהביא הר"ש דמייירי נטול שאחורי הדלת צענין שיש חשש שמתנדנד הכותל, ולכן כתבו דבית חשוב הוא ר"ל דבית אינו נכנס לנר ולא הוסיף מחשיבות הדלת, אבל המרדכי שפירש כר"י דמייירי נקטע דלת עתה כמו נר מנוכה, לכך הולך לומר טעם משום חשיבות הדלת, והשתא נראה שהולך כ"י להביא דוקא דברי המרדכי דמייירי אף נקטע דלת עתה:

כתב הפרישה [פק"ז] נראה לי דה"ה דמותר לטלטל השולחן אף שגז של שעות או חלב עומד על המדורה על השולחן, דהשולחן לא היו נכנס לנר כפרט שיש דברים אחרים של היתר על גבי השולחן, דהיי כטלטול מנה נקטמא עכ"ל. ונראה דהוא הדין שיש לטלטל דבית הכנסת מה שקורין שטענדי"ר אף שגז שעות דולק עליו, וטוב שיהא עליו דבר המותר, ועיין סימן ש"י בט"ו [פק"ח]. אף ל"ע גם על דין ה', דהא כתב הלבוש דלא חשיב טלטול כיון שהוא מחובר לבית אלמא כשאין מחובר אסור אף בדבר חשוב, ובאמת בתוס' ומרדכי לא מוכר טעם זה [ז]: [סעיף ב] ט גזירה וכו'. כן הוא בהדיא בש"ס שם דף ק"כ [ע"ג], ותימה על עולת שנת [פק"ט] שלא ראה בש"ס: [סעיף ג] י ע"י ידי גוי. אפילו בשל שמן שרי דפסיק רישיה [שרין] ע"י נכרי בסוף סימן רנ"ג [מנ"א סק"ו]:

מותר כדמסקו. ואף דליכא למיחש שמא יפול הנר לארץ א"פ"ה מותר, דמרי חששות לא חיישינן שמא יפול ושמא יכבה. אבל כשהנר אחורי הדלת או לפתוח הדלת כנגדו דיש חשש אחד שמא יכבה, אסור אף בשעות והכל (נחלת צבי סוף פק"א וע"ז סק"ג):

76

ה רק גבי הבית וכו'. לשון המרדכי [פי"ח] דחשיב ונטיל לגבי הבית ולא לגבי הנר ע"כ, והכי פירושו דלמא הוא חשיב כלפי הנר ולכן לא נטיל לגביה אבל לגבי בית נטיל לפי שהבית הוא חשוב. וז"ל התוס' [ז] על ד"ה פותח דבית חשוב הוא ונטיל לגבי בית ע"כ. ובאמת יש לתמוה על הכ"י שהביא לשונו של המרדכי ע"ז הפירוש שהוא פירוש ר"י, ולא הביא לשון התוס' דהם דברי ר"י (מלבושי יו"ט פק"ג). ולי נראה דס"ל לכ"י דפירוש תוס' ג"כ הוא (נמרדכי) [נמרדכי] דמשום חשיבות דלת לא נטיל לגבי נר אלא לבית, וכיון דנמרדכי מפורש ביומא כתבו בשמו. גם נראה לי פי' דברי מרדכי דמרי קאמר, דהא דלת חשיב ולא נעשה בסיס לנר [ז], ועוד דלת נטיל לגבי בית, וזה נראה לי נכון דלא כהנחמ מלבושי יו"ט ולבוש, ומדברי הפרישה שאניא [לקמן ד"ה כתב הפרישה] יש ראייה לזה ודו"ק. עוד [י"ל] דכתוס' כתבו עוד חירוף דמייירי בשבת דלא היו נכנס, [וכן] [לכן] כתבו נשם המרדכי שלא הביא אלא חירוף ראשון. נ"ד נראה לי דכתוס' לא מוכר דמייירי נקטע דלת עתה ומשמע

הגהות והערות

מורי דשרי עיי"ש: [ז] עיין תהלה לדוד כאן אות ד' מה שהקשה על זה: [ח] שכתב הפרישה מתחלה דמעיקר הדין לא היו השולחן בסיס לנר (אף כשאין דברים אחרים של היתר על השולחן). ועיין לעיל בס"ק זה בשם המרדכי, ולקמן ס"ק י"א, ובביאור הלכה כאן ס"ג ד"ה על הטבלא: [ז] אב"א כן הוא בהגהות מיימוניות פ"ה אות צ' ובטור ס"י תר"פ, כמו שהביא הבית יוסף כאן, ועיין ביאור שיטתם בזה בקטגורס אחרון בשו"ע הרב כאן סק"ג, ובתהלה לדוד סוף סק"ג:

קח

לבוש

הלכות שבת סימן רעה

החור

יקרבנו אל הפתילה או ירחיקנה ויהיה חייב משום מכבה או מבעיר. ודוקא ששכחו, אבל אם הניחו עליה י"י מרעת (ו) אסור לנערה ו, שכיון שהניח מרעתו נעשה המבלא בסים לדבר האסור ואסור למלטלו, מ"מ מותר ליגע במבלא זן הואיל ואינו ממלטל הנר (ה). י"י והוא הדין שמוחר ליגע במנורה העומרת אף על פי שהנרות דולקות עליה, ובלבד שלא יגענו: * הג"ה ועיין לעיל סימן רס"ה סעיף ד' ולקמן סימן ש"ח סעיף (ג) [ה'].

לקמן בעוה"י, דהא בלאו הכי איקצייה לבין השמשות לדבר האסור, ואתקצאי לבולי יומא: * הג"ה ועיין לקמן סימן רע"ט סעיף א' וסימן של"ו סעיף א': אבל נר של יו"ט אסור להניח על גבי אילן, י"י דשקיל ומנח ליה ביו"ט: * הג"ה דהא לא אקצייה לדבר האסור בין השמשות, הואיל ומוחר לטלטל הנר לזוק ביו"ט: ונמצא משתמש באילן וזה אסור: * הג"ה ועיין לקמן סימן מקס"ד סעיף א'.

ד' מותר להניח נר של שבת מבעוד יום על גבי אילן וידלוק שם [לשבת] [בשבת], דלויכא למיחש דלכשיכבה [ה] לישקליה מינה ונמצא משתמש במחובר שהוא אסור כמו שיתבאר

ד' מותר לכפות קערה על גבי נר בשבת (ט) י"י כרי שלא יאחו האור בקורה, י"י ואע"פ שנוטל הכלי לצורך הקורה שאינו ניטל, לית לן בה (י), י"י כיון שאינו סומכו לקורה ממש, י"י והוא שלא יכבה: * הג"ה ועיין לקמן סימן של"ד סעיף כ"ד.

רעה שיכול לכבות את הנר בשביל חולה, ובו סעיף אחד:

א המכבה את הנר מפני שהוא ירא * מפני גוים, או לסמים, או רוח רעה, או בשביל החולה שאין בו סכנה שיישן, פטור

אבל אסור, אבל בשביל חולה שיש בו סכנה בשביל שיישן, מותר אפילו לכתחלה לכבותו, וכן בשאר אם יש בהם סכנה

הגהות מוהר"א אזולאי

[ו] וע"ל סימן ש"ט דין ר' מה נקרא מניח מרעת. [ז] וע"ל סימן ש"ח דין מ"ב.

אלוה זוטא

(ו) ולדידן מותר היכא הנפל הנר ואיכא פסידא כיון שרעתינו שעכום יטול מהשלחן בשחרית (ב"ח). נר של שעה נפל על דף כחתי קורש שהיו על בימה של עץ, והיה בלילה שעת הדחק להמתין לקרות עכורים, אמר מהר"ל לקטן שיענר הדף בנחת עד שיפול הנר לארץ: (ח) כתב נחלת צבי אין סותר לסוף סימן רס"ה דשם מיירי בשל שמן ע"כ, ולי נראה אפשר דמותר אף בשל שמן והתם שאני כיון שתלויה חיישינן שיתנדנד:

מלבושי יו"ט

[ה] לישקציה. ועיין רש סימן רע"ט:

(ט) וכן כדי לשמש מטתו (כ"ח סי' תקי"ג):

(י) והפרישה חירץ דהכא מיירי בצורך ליטול למקומו, ולא דק דמבואר בסימן ש"י דלא קו"ל כהך חירוצא בש"ס אלא ניטל אפילו שלא לצורך הניטל אפילו באין צורך מקומו, גם על הלבוש חימא דא"כ מאי פריך הש"ס דף מ"ג [ע"א] מהא רכופין קערה, וצריך לומר דלמאי דס"ד דמקשן אסור אף באין סומכו ממש, ולמאי דקיימא לן דניטל מכל מקום בסומכו לקורה ממש כגון שנוגע בו אסור, וכן משמע מלבוש סימן ש"י, ומכל מקום יצא לדינא באין נוגע ממש מותר אף באין צריך מקומו:

אלוה רבא

76

יא מרעת זכור. עיין סימן ש"ט ס"ד דיש אומרים דנענין שניה מדעת זיהא עליו כל השבת, אצל כשדעתו שגוי יעלנו משם בשחרית מותר, וכתב הב"ח [כאן ס"ג] ואחרונים [מג"א סק"ה] ובהפסד יש לסמוך עליהם, וכבר כתבתי [לעיל סק"ה] נשם הפרישה [סק"ד] דנשלתן בלאו הכי שרי דאינו נקים כדלעיל. וזהו ניהא מה שנהגים לטלטל המפה אחר שנטלו הנר ונר גופיה אחר שכבה אין ממירין, משום דמפה שעל השלחן לא נעשה נקים דנטייל לגבי שלחן כמו נדלת לעיל [סק"ה], וט"ו סימן ש"ט [סק"ה] (ו) האריך לתמוה מהלך כזה והוא לחנם, ועיין סימן רע"ט [אלוה רבא] ס"ק [ה']. ואם נפל נילון [מיני] [מנר] על המטפחת, כתב הט"ו [סק"ה] דמותר לכו"ע לנער מקום ההוא, דהא שם לא שייך לומר הניחו דהא נשבת הוא נפל שם. כתב מהר"ל [מנהגים ה' שם ס' כג] נר של שעה נפל על דף כחתי קודש שהיה על בימה של עץ, והיה בלילה שעת הדחק להמתין ולקרות עכורים, אמר מהר"ל לקטן שיענר הדף בנחת עד שיפול הנר על הארץ: L

שכתב ב"י שם [פי' מק"ד] דנשקיל לחוד לא הוי משתמש, ופירושו דהכא הוא מפרש"י [שבת מה ע"א ד"ה וסין מניחין] ורוב פוסקים, וכן עיקר כוונתו בחוס' [פי' נג ע"א ד"ה חילון]. ועיין סימן של"ו [פי"ה] דלשם הניח שם חפץ אסור ליטלו, ועיין מג"א שם [סק"ט]: (פעיף ה) י"י כרי ש"א זכור. וכן כדי לשמש מיטתו ח: טו ואע"פ זכור. והפרישה [סק"ט] מירך דהכא מיירי בצורך למקומו, ולא דק דנש"ס דף מ"ג [ע"א] קאמר הכי לר' יצחק שאין כופין כלי על ב'ה, אצל לרב חסדא דק"ל כותביה בסימן ש"י [פעיף ו] מותר אף צלון צריך למקומו: טז ביוון שאינו זכור. והא דפריך הש"ס שם מהא דכופין קערה, היינו דלר' יצחק משמע ליה דאף צלון סומכו אסור, אצל לרב חסדא מתלקינן [בהכא] [בהכ"י]: יז ש"א יכבה (ובד'). ועיין לקמן סימן ש"י ס"ו. ונראה לי דצריך שניח מעט אורח תחתיה דל"כ יכבה הנר (מג"א מק"ט): ר"צ (פעיף ח) א כופני גוים זכור. כגון אומה שאין מניחין להדליק אור ביום אידם אלא צמת עבודה איליים שלהם מפני רוח רעה השורה עליו וכשאינו רואה נוח לו, רש"י [שבת כט ע"ב ד"ה מפני ור"ן פירק כמה מדלקין יג ע"א]. ורמב"ם [כפי' המשנה פ"ב מ"ה] פירש רוח רעה קוראין לכל מיני חולין הנקראין בערבי מלקווי"א, כי יש מין ממיני חולי הנזכר שיצרת החולה ונדל מן הטבע האנושי הממוצע כאשר יראה

הגהות והערות

[ז] עיי"ש באריכות באלוה רבא ס"ק כ"ו: ח' עיין עולת שבת כאן ואלוה זוטא סק"ט שהביאו כן בשם הב"ח, וע"ע בטו"ז כאן סק"ח:

ספרי הלבושים

לבוש החור

הוא לבוש השני מעשרה לבושי מלכות
 אשר חנן הגאון מוהר"ר מרדכי יפה זלה"ה
 וקרא שמו
לבוש החור
 על שם הפסוק
 ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וחור וגו'

והוא כולל
 כל הדינים הכלולים בחלק הראשון מסוד האורח חיים
 וטעמיהם והוא אשר קראו לבעל הטור סדר היום

[נוסח הספר מהדפוסים הראשונים]

סימנים רמב - תכח

מהדורה מחודשת מסודרת מחדש
 באותיות מאירות עינים ברוב פאר וחדר.
 מזגרים ומתוקנים בהגהה מדויקת עפ"י כל הדפוסים הראשונים
 וכתבי יד. פיסוק וקישוע מדוייק, והדגשת כל הלכה בנפרד
 הוספת אלפי מראי מקומות ופענוח ראשי התיבות

ועליהם הונים

חיבור חדש של אלפי הגהות והערות ותיקונים
 ממון הגאון הקדוש ר' אברהם אזולאי זעקללה"ה
 בעל החסד לאברהם - זקנו של החיד"א
 אשר הועתק מכתב יד קדשו בגליוני הלבושים

מלבושי יום טוב

להגאון רבי יום טוב ליפמאן הלוי העלד זעקל בעל התוס' יד"ט
אליה רבה - אליה זוטא
 לרבנו הגאון מוהר"ר אליה שפירא זעקל אב"ד טיקטין
 מעובדים מחדש בתיקוני אלפי טעויות,
 ציוני אלפי מראי מקומות והגהות והערות

ובסופו ילקוט הערות והגהות מכתבי יד גדולי ישראל

השמשות, דכעודו דולק פשיטא דאסור לטלטל בכל גוונא " שהרי נעשה נסים לדבר האסור, הלכך איתקצאי כהאי גוונא לכולי יומא א. ועיין לקמן סימן ש"י סעיף ו'. ולא דמי לכלי שמלאכתו לאיסור ב, דשאני התם דלא איתקצאי בין השמשות שהרי ג] היה מותר לטלטלו לצורך גופו או לצורך מקומו, הלכך אף בשבת מותר לטלטלו לצורך מקומו כמו שיבאר לקמן סימן ש"ח סעיף ג': יש אומרים מי שהוא איסטניס והגר מאים עליו, מותר להוציאו, דהוה לגבי דידיה כגוף של רעי, [א] והמחמיר תבא עליו ברכה ד]. (ב) *

הג"ה ועיין לקמן סימן ש"ח סעיף ל"ד ל"ה.

ג יש אומרים שאם התנה מערב שבת על גר זה שהדליק בו שיטלטלו משיכבה, אחר שכבה מותר לטלטלה, שאין זה הקצאה, שכיון שהתנה עליו והוא לא נאסר לטלטל מצד עצמו אלא מצד השלחבת שדולקת בו, הוי כאילו לא הקצהו מעולם ה]. ויש אומרים דלא מהני תנאי, שהרי אין עיקר לשון התנאי אלא שיאמר איני בודל ממנו, כמו שיבאר לקמן סימן תרל"ח בעוה"ה, והא על כרחו מוכרח הוא להבדל ולהקצות ממנו בין השמשות, ואיתקצאי לכולי יומא, וכן נותנין במדינות אלו. מיהו ע"י גוים נותנין לטלטלו אפילו בלא תנאי, ואפילו על ידי אמורה לגוי אפילו שלא לצורך גופו ולא לצורך מקומו, רק

דר"ש סובר כן שמה הוא פליג בכל מוקצה אפילו בדחייא זדים, באמת עדיין מעכ"ת בחוץ בסוגיות פסקי דינים ושיטת מחלוקת התנאים ואמוראים, דלדברא זה הוא פשוט בימינו בכל מקום שיש פלוגתא בין תנאים או אמוראים, ואין מפורש מדבריהם עד כמה הם חלוקים בדעותיהם, אזי בכל מקום שאפשר לנו לקרב דעותיהם דבבר דמסתברא לומר בהא לא פליגי, אנו מקרבין הדעות כי היכא דלא ליהוי פלוגתא רחוקה, דמנא לן לעשות פלוגתא רחוקה ביניהם אם לא שפירשוהו בפירוש בחוץ דברי מחלקותם, וזה ברור בכל מקום בתלמוד, נ"ל: [לפיכך מותר השמן שבגר ושבקערה שהדליקו בה באותה שבת, אסור להסתפק ממנו או אפילו לטלטלו באותו שבת, ד ואפילו אחר שכבה אסור משום דאיתקצאי לבין השמשות מחמת איסור, שהרי המסתפק מן השמן שבגר הדולק חייב משום מכבה, וכיון דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא אפילו לאחר שכבה, וכן הגר שהדליקו בו באותו שבת, אסור לטלטלו אפילו אחר שכבה, מינו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא (א): * הג"ה ועיין לקמן סימן ש"י סעיף ב' וג' ולעיל סימן קס"ה וסימן רע"ה סעיף י"ב. ב ואסור לטלטלו בין לצורך גופו בין לצורך מקומו, דהא לכולהו מלטול איתקצאי לגופו ולמקומו: * הג"ה נצין

6

7e

הגהות מהר"א אורחאי

רעט א] אעפ"י שהלך הרב שגם לו האיסור. [ב] כגון המפר הגרול וכיוצא. ג] אף בין השמשות. ד] כרי שלא יאמרו כל השומים דאננה דעתיהו ויתירוהו הכל ואינו מותר אלא למי שהוא איסטניס. ה] וכן פסק הרב בספר שלחן ערוך, וכן אנו נוהגים, שלא אסרו בין דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא אלא בדבר שהוא מוקצה מצד עצמו כגויי סוכה וכיוצא, אבל הגר הלו אינו מוקצה מצד עצמו אלא מצד השלחבת הדולקת בו, וצריך לעשות התנאי סמוך לבין השמשות, ושפעתו שיועיל התנאי לכל השנה כולה, וכן משמע מדברי המחבר ז"ל [הובא בבבב"י יוסף אות ג].

אליה זוטא
 רעט (א) גר חנוכה שהדליק בחצר ועכרים מקפיד מותר לטלטלו בשבת לאחר שכבה (שלטי גבורים):
 (ב) והב"ח פסק להיתר אם מאים עליו ואפילו אינו איסטניס:

אליה רבא

כרי שמעון לבר ממוקצה מחמת איסור. גם (ומא"י) אינו דומה כלל לענין הנאמר עליו כסיל בחושך הולך [עיונין ו ע"כ] דמיירי בדברים הסותרים. גם תמיהי דנלח"ה קושית השואל ליהא, דנש"ס דף מ"ד [ע"ה] מחלק כהדיא לר' שמעון מילוק הנ"ל בין גר גדול לגר קטן, הרי דיש מילוק במוקצה מחמת איסור גופיה:

ד אפילו שכבה וכו'. ואם יש אימת עכ"ס מותר (שלטי הגבורים מה ע"ה סוף אות ב), אבל רש"י פירש שעת הדחק סכנה משמע דשלא במקום סכנה אסור (מג"א סק"ה), והוא צפרק כירה דף מ"ה [ע"ה ד"ה בשעת הדחק], ול"ע דכשיש סכנה אפילו עדיין דולק מותר כמו דמות לכתוב בסומן דלעיל ונמשנה פרק כמה מדליקין [כט ע"כ] א:

(סעיף ב) ה שהרי נעשה בסיום וכו'. מיירי כשאין דעתו טדלי להסיר הגר משלחן אחר הכינוי בשבת דאל"כ מותר לדעת ספר התרומה בסומן ש"ט ס"ד (ע"ז סק"ב). ול"ע מה נצח בין דמסתמא הגר יכנה כלילה ח"כ הא אפילו גר גופיה מותר לספר התרומה. וביותר קשה דלקמן סימן ש"ט כתב (ע"ז סק"ה) דס"ל לשו"ע הכא כסברא ראשונה שס. גם נראה לי דאפשר דמיירי הכא בנר של שמן דאי אפשר כלל (לטלטלו) [לטלטלו] לצורך מקומו בין השמשות כדלעיל סימן רע"ז סעיף א', ועוד אפילו נעשה אפשר דספר התרומה מודה בנר דבטל

7e

הגהות והערות

רעט א] עיין פמ"ג בא"א סוף סק"א:

בעוה"ש"ח

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)
הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוכרו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"ס

ברוקלין נ.י. - אגודת תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

אלא שרוצה שהמנורה יקשט הבית מהמקום השני שישימו שם אי סיבה זה פוטר מניעור, ואי סיבה זה מחשיבו טמה"צ לצורך דבר המותר.

שאלה - שולחן שהדליק עליו נרות שבת וגם הניח עליה חפץ של היתר באופן שהשולחן הוי בסיס לאיסור ולהיתר והוא אינו יכול לישן מחמת אור הנר אי מותר להוציא מהחדר את כל השולחן.

תשובה - מותר. דזה חשיב טלטול לצורך דבר המותר, דומה למה שכי' המג"א (סי' שי"א סקי"ד) דמותר להוציא את המת כדי שיוכל כהן ליכנס לביהכ"נ להתפלל, הרי שדבר המפריע שימוש פשוט דחשיב כצורך דבר המותר, וכ"ה במ"ב שם (סקי"ג) משם האחרונים, וכיו"ב יוצא מדברי הפמ"ג (סי' של"ז) והמ"ב שם (בשעה"צ) שכתבו דמותר לכבד במכבדות דברים המוקצים משום דחשיב טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, הרי שמה שאינו רוצה שיהיה המוקצה כאן ג"כ חשיב צורך דבר המותר.

שאלה - הניח חלה ע"ג השולחן שהדליק עליו נרות שבת (באופן שהוא בסיס לאיסור ולהיתר) מהו לטלטל את השולחן עם הנרות בעודן דלוקים כ"די ליהנות מאור הנרות בחדר (או בפניה) אחרת.

תשובה - אסור, ולצורך גדול יש מקום להתיר. כאשר הארכנו בזה בסי' תקי"ט בנוגע דיני טלטול מן הצד.

☆☆☆

סימן תרי"ט

שאלה - לא עלתה בידו להשים דבר היתר על השולחן שמונח עליה נרות שבת והוא זקוק הרבה להשולחן

נזול) שאז ע"י הניער פסק"ר שתשפוך השמן ויכבו הנרות, ונמצא שאינו יכול לנער מחמת איסור כיבוי, וע' תהלי"ד וצ"ע.

מיהו האמת אגיד שמעולם לא שמענו שיעשו כן שמי שרוצה לטלטל השולחן שעליו נרות שנורה לו שמקודם צריך שינער את הנר יהדולק ע"ג הקרקע (אפילו במנורה של מתכות שאין חשש הפסד וקלקול בגוף המנורה, ו) אפילו כשהקרקע עשוי מאבנים וכיו"ב דבר שאינו נשרף, והארכנו בזה בנשמת שבת ח"א סי' תקס"ז, ועיי"ש בנוגע לנערו ע"י נכרי.

מ"מ הא ודאי שאם רוצה לטלטל את השולחן לאחר שכבו הנרות בודאי שצריך לנער את המנורה כל שכן מהלכה הנ"ל, ואם חושש להפסד המנורה יניח מקודם תחתיו כר או כסת וינערם על גביהם ותיכף ומיד אח"כ ישמטם מעליהם (דבכה"ג ליכא משום ביטול כלי מהיכנו עשו"ע סי' רס"ו ס"ט), מלבד אם הוא שצריך למקום השולחן (והמנורה אם יצטרך לנערה שם) שאז רשאי לטלטלה עם השולחן.

שאלה - כנ"ל כשהשולחן בסיס לאיסור ולהיתר (החשוב יותר) ומטלטל השולחן לצורך דבר המותר דהדין דלכתחלה צריך לנער מעליו את המוקצה (ע"ג הקרקע) מהו כשחושש שע"כ תתקלקל ותופסד "המנורה" (חפץ המוקצה) בנפילתה או בהיותה על הארץ.

תשובה - אין צריך לנער. כאשר כבר הארכנו בזה בסי' תקכ"ה שהוא מחלוקת הפוסקים, ולמעשה כיון דהוא מידי דרבנן, וגם שרבו המקילים נראה שיכולין להקל בשופי.

וי"ע מהו כשיכול לנער המנורה בלי שום חשש הפסד (וכגון שיש שם מטה בסמוך לו)

בסיס
ז אין
שעלין
מלבד

ב או
זיתר
את
זמש
ולחן
לוקים

שש
ע"ג
צריך
בעל
ח"כ

דשו
נר)

רות
לכה
נר
בלא
בזק
נים

נעם
לא

אינו
רא,
צד
לבד
קרוי
שה

בפינה אחרת אם יש איזה היתר לישראל לטלטלו [שורש השאלה אם בשעה"ד יכולין לסמוך שבכה"ג שהנרות עומדין להכבות באמצע השבת לא נעשה השולחן בסיס להנרות].

תשובה - אין להתיר [אבל יכול להזיזו ע"י טלטול בגופו]. לפי פשטות

כל הפוסקים בכה"ג נעשה השולחן בסיס לדבר האסור (הנרות והמנורה) ודינו כדבר האסור ממש, דהוי ליה מחמת גופו (דאסור לטלטלו אפילו לצורך גופו ומקומו).

← **אם יש מקום לומר דלשיטת בעה"ת השולחן (והמנורה) לא הוי בסיס להנרות**

אמנם מה שיש לרזן אם בשעת הדחק יכולין לסמוך בכהאי גוונא על סברת בעל התרומות (המובא בשו"ע סי' ש"ט ס"ד) דאם היה בדעתו להסיר באמצע השבת את המוקצה מעל ההיתר (כגון ע"י נכרי, או בעצמו ע"י ניעור וטלטול מן הצד, או טלטול בגופו) בכה"ג מעולם לא נעשה הדבר בסיס להאסור [ועיי"ש בפוסקים (מג"א סק"ז ושו"ע הרב וחי"א ובמ"ב ועוד) דבמקום פסידא סמכינן על הבעל התרומות, ומסתבר דה"ה נמי שאר צורך גדול, דדינם שוה, עשו"ע סי' ש"ז לגבי אמירה לעכו"ם בשבות דשבות, ובסי' רס"א וסי' שמ"ב לגבי שבות בביהשמ"ש], וא"כ בנידונינו נמי לכאורה הלא כל מנורה (ושולחן שעליו מנורה) הלא דרכו של הנר להכבות מעצמו לאחר שתכלה השמן (או החלב או השעווה) ונימא דלבעל התרומות לעולם לא נעשה שולחן בסיס להנרות שעליה, מיהו מדברי הפוסקים בסי' רע"ז (הב"ח והמג"א ושו"ע הרב וכו') וואים שלא הקילו על סמך שיטה זו אא"כ היה בדעתו להדיא בכניסת השבת לנער בפועל את המנורה מעל השולחן או שיקרא נכרי שיסיר את המנורה מעל השולחן, אבל סתמא לא, חזינן דאף לבעה"ת לא מקילינן מצד כיבוי הנרות

גרידא, וכן מוכח להדיא מההלכה המבואר בשו"ע רס"י רע"ט דהנר שהדליקו בו נרות מוקצין משך כל השבת אפילו לאחר שכבו הנרות, ואת"ל דלבעל התרומות מה שהנרות נכבין מאליהם זה משווייהו כסילק המוקצה גם הו"ל להזכיר דלשיטת בעה"ת מותר, ומוכח בהדיא דבזה אף בעה"ת מודה, וצריך לומר הטעם משום דגם לבעה"ת בעינן מעשה של סילוק, וביתר ביאור בסי' בית מאיר שלא התיר בעה"ת אלא אם בדעתו להסיר האיסור מן בסיסו אפילו שיהיה בעולם, משא"כ שלהבת זה שבדעתו עכ"פ שיהיה עליו ויהיה בסיסו כל זמן שיהיה בעולם ודאי דמודה דמיחשב בסיס לו אף שיודע שבאמצע שבת יוסר השלהבת מפני שלא יהיה בעולם, ולא יהיה צריך לבסיסו עכ"ד.

מיהו מדברי הטו"ז בסי' רע"ז (סוסק"ה) ובסי' ש"ט (סק"ב) נראה דבאמת לבעה"ת לא נעשה השולחן והמפה בסיס מהאי טעמא (ויותר מוכח מדבריו דלבעה"ת אף המנורה עצמה לא נעשה בסיס להשלהבת ומותרת בטלטול, ומדגהרין בזה ש"מ דלא נקטינן כבעה"ת], אבל בטו"ז סי' רע"ט (סק"ב) לא היקל מטעם זה גרידא כי אם בבני"א שיודעים בבירור שהיה בדעתם מער"ש לסלק המנורה מעל השולחן, ונראה דהיינו בפועל ע"י גוי עיי"ש היטב, ועיי"ש בבית אפרים ובפמ"ג ובלבושי שרד שנדחקו בכוננתו, ובטו"ז סי' שיי"א (סק"י) לאחר שממציא סמוכין לשיטת הבעה"ת מדברי הרא"ש וכו' סיים דכדאי הם לסמוך עליהו במקום הצורך לטלטל לכל הפחות דרך טלטול מן הצד המנורה שהדליקו בה בשבת כשיש צורך למקומו וכו' עכ"ל [ומשמע דהיינו אף גוף המנורה, וכ"כ הכלכלה"ש, ודלא כהפמ"ג דמשמע מדבריו דלא התיר הטו"ז רק לטלטל 'השולחן' משום דלא נעשה בסיס כיון שהיה בדעתו ליטלו אח"כ], וצ"ע דדרך טמה"צ (כגון ע"י אמצעות השולחן כשהיה גם דבר היתר על השולחן) מותר לטלטלו לכו"ע אפילו

להחולקים על הבעה"ת הבעה

ובבר כ' הא"ר (סי' רי) מודה הבעה"ת

לטלטלו לצורך מקומו של שעווה אפשר דמזו בטל יותר למה שדולק הנ"ל שייך רק לגבי המו

מי שהדליק נרות על [שעווה], וכוה כ' נמי ה

ובמשב"ז סי' שיי"א) לפ מהני סברת הבעה"ת ז

מנערו "בזמן בין השמי אתקצאי כלל, משא"כ נ

לא מבעיא בנרות של

משום איסור כיבוי, אלו

וחלב נמי הלא אין לו לו

בכך, דהא צריך הוא לד

על השולחן דנרות שבת

שייך כל כך בזמנינו, דנ

עלעקטערים דולקים], ו

לגבי השולחן שעליו ה

בסיס, שו"ר נמי בפנ

דבנוגע הנר עצמו ל'

שבמשך כל זמן ביהש

השלהבת והשמן מעל

שע"ג הכר שבביהשמ

משם) אבל השולחן וה

דדעתו היה ליטלו

בביהשמ"ש היה יכול

ע"י טלטול מה"צ), וכן

לשיטת הבעה"ת בעי

לסלקו או לנערו גם בב

בנר של שמן דאסור

כשדולקת שמא יתכבה,

בדבר שזהו מקומו ורצ

בין השמשות לא מהני ו

בכל אופן נעשה בסיס להנרות, דהא מקומו של הנרות הוא בתוך הפמוט (והוא ככל דברי א"ר הנ"ל), וע"ע בבה"ל (סי' רע"ט ס"א ד"ה אפילו) מה שמביא מס' תו"ש לפקפק ע"ד הטו"ז, דכיון שהניח הנר על המנורה כדי שידלק עליו עד שתכלה אף הבעה"ת מורה שעשאו בסיס להנר על שתוכלה כולה, ושוב בטלה לגבה לגמרי ואסור לכו"ע, וכ"ה בס' ערוה"ש (סי' רע"ט ס"ב) דאף לבעה"ת הנר מוקצה, דשאני התם שבידו להסיר המוקצה מתי שירצה ע"י נייעור, משא"כ הכא כיון דמיד שהדליק הנר אין בידו להסיר הנר מהאור (אולי צ"ל האור מהנר).

L

היתר הפרישה

7 וראיתי חידוש בפרישה (סוף סי' רע"ז) דמותר לטלטל 'השולחן' אף שיש עליו נר של שעוה או חלב, דשולחן (בכלל) לא הוי בסיס לדבר האסור, ומכל שכן כשיש עליו גם דברים אחרים של היתר עיי"ש, מוכח דמעיקר הדין אפילו כשליכא עליו דבר היתר מותר, וכנראה סברתו משום דשולחן מצד עצמו הוא דבר חשוב לגבי הנר, על כן כמו שיוצא מדין השו"ע רס"י רע"ז בדין נר שמונח על הדלת (שמותר לפתחו בנחת) שאין הדלת נעשה בסיס להנר משום דחשיבא היא (הדלת) לגבי הנר כמו שכ' התוספות, כמו כן נמי לגבי השולחן, ודברי הפרישה הובא נמי באליהו זוטא (סק"ד), והוסיף עלה דנראה דהוא הדין נמי שיש לטלטל השטענדי"ר שעומד לפני בית הכנסת אף כשנר דולק עליו, אלא שבספרו א"ר (סוסק"ח) הקשה עליו (על היתר הפרישה) דהרי הלבוש הזכיר עוד טעם להיתר טלטול דלת שנר מונח עליו, משום דלא חשיב טלטול כיון שהוא מחובר לבית, זה לא שייך בשולחן שאינו מחובר להבית, אלא שמביא שבאמת בתוס' ומרדכי לא הזכירו טעם זה (מדהוי מחובר - רק טעמא דדלת חשיבא) ועמשכ"ב בס' תהל"ד (סק"ד) [ולענ"ד דאף

להחולקים על הבעה"ת, ומאי אולמיה דשיטת הבעה"ת לכאן.

6 וכבר כ' הא"ר (סי' רע"ט סק"ה) דבנר של שמן מודה הבעה"ת כיון דאי אפשר כלל לטלטלו לצורך מקומו 'בביהשמ"ש, ואפילו בנר של שעוה אפשר דמודה סה"ת דהנר והמנורה בטל יותר למה שדולק עליו עיי"ש [אלא שסברא הנ"ל שייך רק לגבי המנורה עצמה, אבל לא לגבי מי שהדליק נרות על גוף השולחן (בנרות של שעוה)], וכזה כ' נמי הפמ"ג (במשב"ז סי' ש"ט, ובמשב"ז סי' ש"א) לפקפק על הטו"ז הנ"ל דלא מהני סברת הבעה"ת אלא בדבר דאי בעי היה מנערו "בזמן בין השמשות עצמו", דנמצא שלא אתקצאי כלל, משא"כ בנרות שבת שעל השולחן, לא מבעיא בנרות של שמן שהרי אסור לנערו משום איסור כיבוי, אלא אפילו בנרות של שעוה וחלב נמי הלא אין לו לנערו בביהמ"ש, ואין רצונו בכך, דהא צריך הוא להנרות בביהשמ"ש שידלקו על השולחן דנרות שבת חובה [אלא שזה אולי לא שייך כל כך בזמנינו, דמלבד הנרות הלא יש נרות עלעקטערים דולקים], ולסברת הפמ"ג הנ"ל אף לגבי השולחן שעליו הנרות מודה הבעה"ת דהוי בסיס, שו"ר נקי בפמ"ג (משב"ז סי' ש"א) דבנוגע הנר עצמו ל"ש סברת הבעה"ת כיון שבמשך כל זמן ביהשמ"ש אי אפשר לו לנער השלהבת והשמן מעל הנר (ושייך רק במעות שע"ג הכר שבביהשמ"ש אי בעי יכול לנערו משם) אבל השולחן והמפה לא נעשה בסיס כיון דדעתו היה ליטלו אח"כ עיי"ש (פי' וגם בביהשמ"ש היה יכול ליטלו משם ע"י נכרי או ע"י טלטול מה"צ), וכן בחזו"א כ' (מח-ח) דאף לשיטת הבעה"ת בעינן שיהיה דבר שאפשר לסלקו או לנערו גם בבין השמשות, ועל כן מודה בנר של שמן דאסור לנערו משם בביה"ש כשדולקת שמא יהכבה, עוד כ' בחזו"א דכמו כן בדבר שזהו מקומו ורצונו שיהיה שם במשך כל בין השמשות לא מהני היתר זה וממילא בפמ"ג

בשו"ע
ין משך
ואת"ל
יהם זה
להזכיר
זה אף
ם דגם
ביאור
בדעתו
בעולם,
ה עליו
דמודה
ת יוסר
ה צריך

ובסי
ת לא
גיוותר
ה לא
לטול,
אבל
הרידא
העם
נראה
בבית
ונחת,
מוכין
כדאי
לכל
ן בה
שמע
ודלא
ה רק
כיון
ה"צ
זיתר
פילו

הלבוש לא כתב טעם הנ"ל שלא יהיה בסיס (דלוח גני בטעם התוס') רק בטעם מה שאכתי אינו אסור מצד שע"י פתיחת הדלת מטלטל הנר, ודבר זה באמת בלאו הכי מותר מטעם דהוי טלטול מן הצד, ודוק], וע"ע בא"ר שם (סקי"א) שכי' על פי דברי הפרישה ליישב המנהג' לטלטל המפה לאחר שגוי לקח הנר מעל השולחן, משום דהמפה שעל השולחן לא נעשה בסיס להנר משום דבטלה לגבי השולחן כמו גבי הדלת [פי' דהנר בטל להשולחן וממילא דשוב גם המפה לא נעשה בסיס, או י"ל דכוונתו דהמפה בטל להשולחן] וע' בקו"א שבשו"ע הרב שם (רע"ז סק"כ) ובס' תהלה לדוד שם (סוסק"ג), וע' בס' תוס"ש (סקי"ג) שסמך עצמו ע"ד הדרושה.

מיהו פשטות הכרעת כל הפוסקים לאיסור, וכ"ה סגנון דעלמא דרק אם שמו מער"ש חלות (או שאר היתר) מותר לטלטל השולחן [וגבי דלת יש עוד טעם להיתר (מלכד טעם הלבוש הנ"ל) משום דהדלת נעשה בעיקר בשביל צרכי הבית, ולא כדי להחזיק עליה נרות, וסברא זו לא שייכה הכא דאדרכה שולחן נעשה להחזיק עליה כל דבר, כולל נרות ודוק]. וכן בס' תהל"ד הניח ד' הפרישה כצ"ע (מדאבן שע"פ החבית נעשה החבית בסיס להאבן אף שהחבית חשוב יותר מהאבן).

וי"ע אם הפרישה כתב כן רק לגבי שולחן שאוכלין עליו (שהוא דבר חשוב) או בכל שולחן הנמצא בבית הדין כן, ואף בשולחנות של בתי כנסיות ובתי מדרשות (כמו שטענד"ר שמייירי האו"ז הנ"ל).

אבל לטלטל השולחן בגופו (שידחפנו בגופו) בודאי שיש להקל לפי מה דקיי"ל (בסוס"י שי"א) דטלטול בגופו מותר אפילו לצורך דבר האסור, כל שכן לצורך דבר המותר.

☆☆☆

סימן תר"כ

דשאלה - עמוד של בית הכנסת → (שטענד"ר) שדולקים עליו נרות (או מנורה עלעקטערי) מהו להשיץ להזיזה ממקומה.

תשובה - אסור, אם לא שיהיה מונח עליה גם סידור (בתוך זמן

ביהשמ"ש). שהרי נעשית בסיס להנרות (או להמנורה), מיהו אם בביהשמ"ש היה מונח על העמוד סידור (להבעל תפלה) מסתבר דנחשב בשביל כך בסיס לאיסור ולהיתר, דמותר לטלטלה לצורך דבר המותר, דכיון דהשטענד"ר מיוחד לתפלה לכו"ע מהני כשספר מונח עליה לשוייה בסיס לאיסור ולהיתר, שו"ר שכבר עורר על כך בס' שלחן שלמה הקדמון סי' ש"ט (ס"ד) דאסור לטלטל שטענד"ר שהדליקו עליו נר מער"ש וכי' אם לאו שנתן עליו מבעו"י ג"כ דבר חשוב [ויל"ע אי מהני המפה שעל העמוד לשוייה בסיס להיתר בשבילו, או דילמא כיון שזה עשוי לשמש את העמוד (ליפותו) לא מהני, ובאמת כבר נמצא באחרונים שדנו בעלמא במפה שעל השולחן (שיש עליה גם מנורה) אי מהני לשוייה בסיס להיתר].

והל"ם ראיתי בערוה"ש (סי' רע"ז סוס"י) דהנר המחובר להשטענד"ר אינו בסיס להנר, ולא כתב שום טעם, ומקור דבריו הם דברי האליהו זוטא המובא בבאר היטב שם (סוסק"י), וצ"ע ששם בנה יסודו ע"פ דברי הפרישה שמיקל נמי בשולחן שמונח עליה נרות משום שהשולחן (וכן השטענד"ר) הוא דבר חשוב ואינו בטל להנר כמוכא בדברינו בס' הקודם (תרי"ט) אבל הלא כתבנו שם שאר הפוסקים אינן מקילים לגבי השולחן מהאי טעמא, וממילא שגם לגבי השטענד"ר אין להקל מטעם זה, שו"ר שכבר תמה בביאור הלכה (סי' רע"ז ס"ג ד"ה על) ע"ד הבאר היטב בזה.

ומה שכתבנו שגם אם מנו על העמוד הוא נע העמוד בסיס לשלהבת שבנו שכתבנו בזה בנשמת ש העלעקטער שבסופו סי' י', פלארעסענ"ט אינו מוקצה (כ ומותר לטלטלה לצוגומ"ק

והל"ם ראיתי בקובץ פרי קט"ו) שדן בכה"י מלמעלה אי גם חלק המשוני זה אינו משמש להאיסור ו)

כשהיה חפצי היתר

ובמקום אחר כתבנו לדון של היתר מונו מלמטה, ותלוי בתירוצים הנ נעשה בעיקר בסיס לאבן ש בס' תקפ"ו, ולמעשה כתבנו להקל בכה'

מיהו בלא"ה כיון שמתחיל מבעוד יום קודם ביה' זמן ביהשמ"ש) הלא אז עדין לפמש"כ הפוסקים דבעינן שי זמן של ביהשמ"ש שנימא לביהשמ"ש איתקצאי לכולא תרל"א) וכיון שבמשך זמן בי את סידור התפלה ע"ג העמנו לבסיס לאיסור ולהיתר, אלא שאין מתפללים שם בלילה (ו נרות).

ולאח"ז ראיתי בס' מקור ד (סי' רע"ט ס מגדל-שטענד"ר העשוין לו אפילו אין בהם רק מעות או ונראה לכאורה טעמו כיון לדבר המותר, וכהך טעמא דו לנר משום דעיקרו עשויה ל

צ"ע דמגדל השטענדיר עשויה נמי להחזיק

הנרות.
L
☆☆☆

סימן תרכ"א

שאלה - הדליק נר עלעקטערי בחדר השכיבה על הנאכט-קעסטל והניח עליו גם ספר האם מותר לטלטל הנאכט-קעסטל.

תשובה - מותר (אפילו מחמה לצל).

לכאורה להג"ל הנאכט-קעסטל הוא בסיס לאיסור ולהיתר, וההיתר (הספר) חשוב טפי, אלא שיש לדון בכה"ג דמאחר שבלא הנר אין שום תועלת להספר (שאי אפשר לקרוא שום דבר בחושך) ואילו להנר יש תועלת בלא הספר, שהוא מאיר ובא את החדר (אפילו שלא בשעת הקריאה) יש לומר דהנר חשוב טפי, מיהו יותר מסתבר להקל כיון שבכה"ג אצלו הספר הוא העיקר, והנר מדליק כדי לשמש את הספר שיקראו מתוכו.

☆☆☆

סימן תרכ"ב

שאלה - בישיבות (ובשולחנות של אדמורי"ם) שמסדרין הרבה שולחנות זה אצל זה (שורות שורות) ופורסין מפה אחת ארוכה על כל השולחנות ונרות שבת מונחים על אחת השולחנות והחלות מונחות על שולחן אחר שבצד השני (לקיים אסדר לדרומא מנרתא דסתימא - ושולחן עם נחמא בצפונא ארשין) שנמצא שהשולחן שעליו הנרות הוא בסיס לאיסור גרידא מהו לטלטל השולחן שהנרות מונחים עליה.

תשובה - לא מהני, והשולחן שעליו הנרות אסורה בטלטול. לכאורה

ומה שכתבנו שגם אם מגורה עלעקטערי דולק על העמוד הוא נעשית מוקצה דהר"ל העמוד בסיס לשלהבת שבנר העלעקטערי ע"מ מה שכתבנו בזה בנשמת שבת ח"ו בקונטרס העלעקטער שבסופו סי' י', ועיי"ש דמיהת נר פלארעסענ"ט אינו מוקצה (כיון שאין בו שלהבת) ומותר לטלטלה לצוגומ"ק (כשאר כשמל"א).

והל"ל ראיתי בקובץ פרי תמרים (חט"ו ע' קט"ו) שדן בכה"ג כשהנרות עומדים מלמעלה אי גם חלק המשופע נעשה סיס שחלק זה אינו משמש להאיסור (ועי' מ"ב סוסקל"א).

כשהיה חפצי היתר בתוך העמוד

ובמקום אחר כתבנו לדון מהו אם היו חפצים של היתר מונחים בתוך העמוד מלמטה, ותלוי בתירוצים השונים למה חבית יין נעשה בעיקר בסיס לאבן שעל פיה ע' בדברינו בסי' תקפ"ו, ולמעשה כתבנו שם שהדבר נוטה להקל בכה"ג.

מודהו בלא"ה כיון שמתחילים להתפלל קבל"ש מבעוד יום קודם ביהשמ"ש (ואפילו בתוך זמן ביהשמ"ש) הלא אז עדיין לא נעשית מוקצה לפמ"ש"כ הפוסקים דבעינן שיהיה איתקצאי לכולה זמן של ביהשמ"ש שנימא בה מיגו דאיתקצאי לביהשמ"ש איתקצאי לכולא יומא (ע' להלן סי' תרל"א) וכיון שבמשך זמן ביהשמ"ש ישים הש"ץ את סידור התפלה ע"ג העמוד נמצא דמאז נחשב לבסיס לאיסור ולהיתר, אלא יהא נפק"מ במקום שאין מתפללים שם בלילה (ואעפ"כ מדליקין שם נרות).

ולאח"ז ראיתי בסי' מקור חיים לבעל חו"י ד"ל (סי' רע"ט ס"ד) דתיבה או מגדל-שטענדיר העשוין להיתר שרי לטלטל אפילו אין בהם רק מעות או נרות שעוה עיי"ש, ונראה לכאורה טעמו כיון שהן עשוין בעיקר לדבר המותר, וכהן טעמא דדלת לא נעשה בסיס לנר משום דעיקרו עשויה לשימוש הבית, אבל

ת
י
ז
ח
ז
א
ג
ב
ה
ז
ה
ך
ד
ו
ע
ג
ת
א
ז
ס
ג
ה
ז
ז
ל
ז
ג
א
ז
א
ז
ז
ז